

SYTUACJA DZIECI I MŁODZIEŻY Z UKRAINY W POLSKICH SZKOŁACH

BIURO RZECZNIKA PRAW DZIECKA

UL. CHOCIMSKA 6

00-791 WARSZAWA

WYKONAWCĄ BADANIA JEST FIRMA:

Market Research World

ul. Mastalerza 26/13

44-102 Gliwice

Spis treści

1. NOTA METODOLOGICZNA BADANIA	4
2. CHARAKTERYSTYKA UCZNIÓW – OPIS PRÓBY	6
3. SAMOPOCZUCIE PSYCHICZNE.....	11
4. RODZINA	18
5. RÓWIEŚNICY I WSPARCIE SPOŁECZNE	21
6. ŚRODOWISKO SZKOLNE	29
7. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW.....	37
8. PODSUMOWANIE	41
9. SPIS TABEL I WYKRESÓW	43
10. ZAŁĄCZNIK - Ankieta	46

1. NOTA METODOLOGICZNA BADANIA

Głównym celem badania była ocena jakości życia dzieci i młodzieży z Ukrainy, które przyjechały do Polski po rozpoczęciu wojny na obszarze Ukrainy, tj. po 24 lutego 2022 roku. Uzyskane wyniki mają za zadanie identyfikację poziomu funkcjonowania dzieci i młodzieży w kilku wybranych sferach życia. Badanie wpisuje się w koncepcje teoretyczne związane z dobrostanem dzieci i młodzieży w Polsce.

Wyniki przeprowadzonego badania przełożą się na identyfikację zasobów i obszarów problematycznych, które pozwolą na zaprojektowanie właściwych polityk i interwencji publicznych ukierunkowanych na dzieci i młodzież z Ukrainy.

Badaniem objęto łącznie 3100 uczniów na trzech poziomach edukacyjnych:

- edukacji wczesnoszkolnej (klasy 1-4 szkoły podstawowej) – N=1100,
- szkoły podstawowej – klasy 5-8 – N=1100,
- szkoły ponadpodstawowej – N=900.

Przez szkoły ponadpodstawowe rozumie się licea ogólnokształcące oraz technika, z wyłączeniem szkół branżowych, szkół specjalnych, szkół dla dorosłych itp.

Projekt został zrealizowany w szkołach na terenie całej Polski. Badanie zostało wykonane z wykorzystaniem techniki CAPI. Podczas badania z uczniami wsparciem niejednokrotnie posługiwali Wykonawcę asystenci szkolni posługujący się językiem ukraińskim. Badanie terenowe prowadzone było w czerwcu 2023 roku, przy czym rekrutacja szkół rozpoczęła się w ostatnim tygodniu maja.

W badaniu zastosowany został kwestionariusz The KIDSCREEN¹ – wystandaryzowane narzędzie badawcze stosowane w różnych krajach europejskich. Jest ono dostosowane do różnych poziomów edukacyjnych i spełnia wszystkie wymogi etyczne realizacji badań z osobami nieletnimi. Kwestionariusz porusza takie tematy jak: Aktywność fizyczna i zdrowie, Ogólny nastrój, Rodzina i spędzanie czasu wolnego, Życie towarzyskie: relacje z kolegami i koleżankami, Szkoła i nauka. Dodatkowe kwestie poruszane podczas badania, wykraczające tematycznie poza tematykę formularza KIDSCREEN, zostały opracowane przez zespół Zamawiającego.

¹ The KIDSCREEN Group, 2004; EC Grant Number: QLG-CT-2000- 00751 KIDSCREEN-27 i KIDSCREEN-52, Child and Adolescent Version in Polish language

Wybór szkół zaproszonych do udziału w badaniu miał charakter losowy. Operatem badawczym była baza Systemu Informacji Oświatowej, a konkretnie wykaz szkół i placówek oświatowych. Do badania wybrano wyłącznie publiczne szkoły podstawowe oraz ponadpodstawowe (licea oraz technika). Losowanie odbyło się w kilku turach. W każdej z nich wytypowano 100 placówek. Przed dystrybucją zaproszenia, do każdej ze szkół wykonano telefon z prośbą o podanie informacji, czy do danej jednostki uczęszczają dzieci z Ukrainy, które przybyły do Polski po 24 lutego 2022 roku oraz jaka jest ich łączna liczba. Ukraińskie dzieci, według deklaracji przedstawicieli szkół, uczęszczały do co dziesiątej szkoły. Sumaryczna liczba szkół, w których wykonano ankietyzację, wyniosła 122, z czego 54 to szkoły ponadpodstawowe, a 68 podstawowe. Średnia liczba dzieci w szkołach ponadpodstawowych, z którymi wykonano badanie, wyniosła 17 (średnia absencja w dniu badania ok. 50%), a w szkołach podstawowych 32 (średnia absencja w dniu badania ok. 30%).

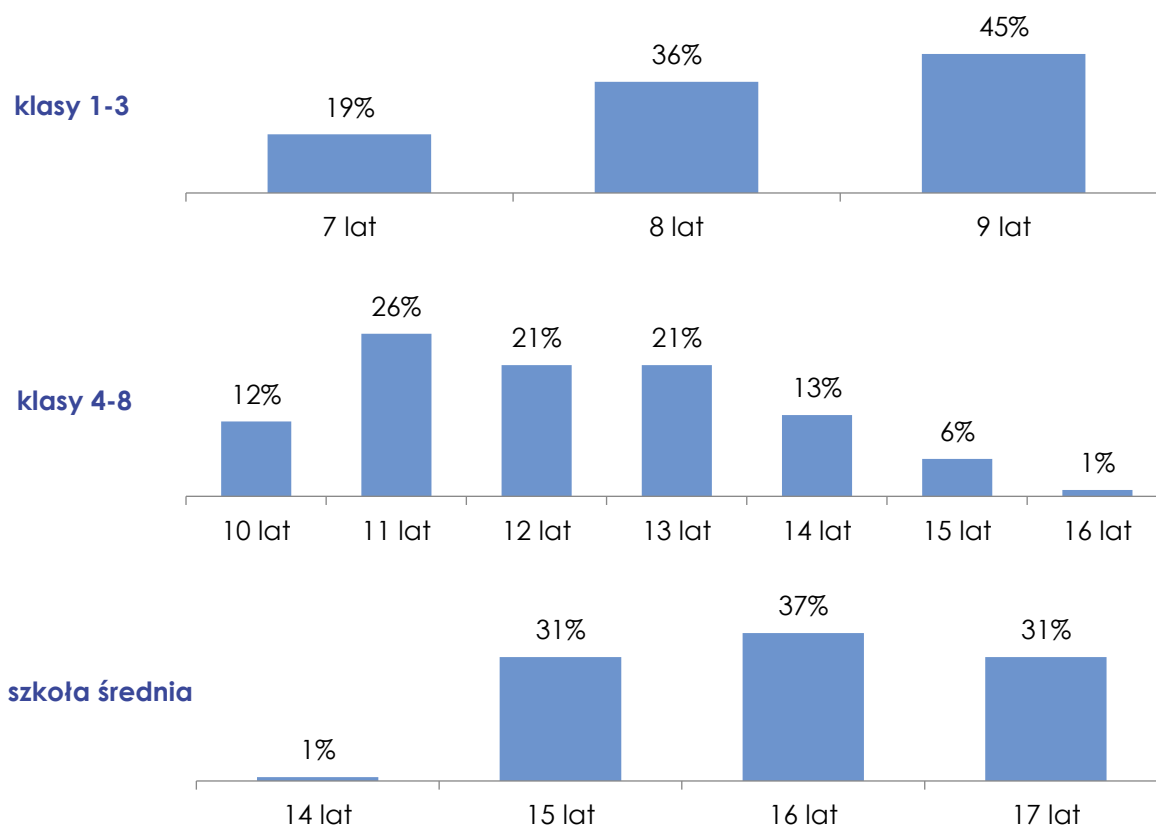

2. CHARAKTERYSTYKA UCZNIÓW – OPIS PRÓBY

Badaniem objęto łącznie 3100 uczniów, którzy przyjechali do Polski po wybuchu wojny w Ukrainie. W grupie badanych znalazło się 1100 uczniów szkół podstawowych uczęszczających do klas 1-3; 1100 uczniów klas 4-8 oraz 900 uczniów szkół ponadpodstawowych do 18. roku życia.

Według deklaracji uczniów, w klasach 1-3 szkół podstawowych kształcą się dzieci z Ukrainy w wieku od 7 do 10 lat, przy czym dzieci dziesięcioletnie stanowią zaledwie 0,2% tej grupy, stąd nie zostały uwidocznione na wykresie. Uczniowie klas 4-8 mają od 10 do 16 lat, natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych od 14 do 17 lat.

Wykres 1. Wiek uczniów (liczba ukończonych lat)

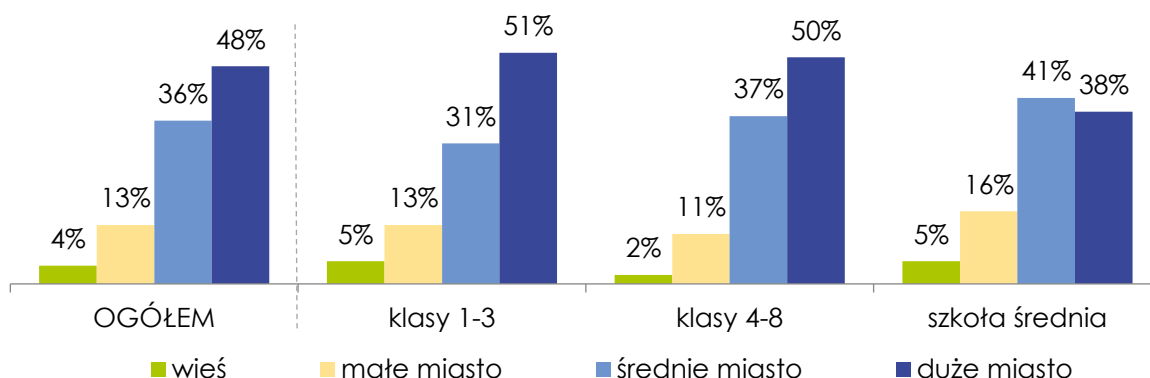
Podstawa: $N_{klasy1-3}=1091$, $N_{klasy4-8}=1061$, $N_{szk.średnia}=896$

Prawie połowa uczniów z Ukrainy mieszka na terenie dużych miast (48%), a kolejne 36% na obszarze średnich miast. W małych miastach mieszka 13% uczniów z Ukrainy, co oznacza, że zaledwie 4% z nich zamieszkało po przybyciu do Polski na obszarach wiejskich.

Zamieszkiwanie na obszarach średnich i dużych miast deklarują istotnie częściej uczniowie klas 4-8 szkół podstawowych (87%), niż uczniowie szkół ponadpodstawowych (79%).

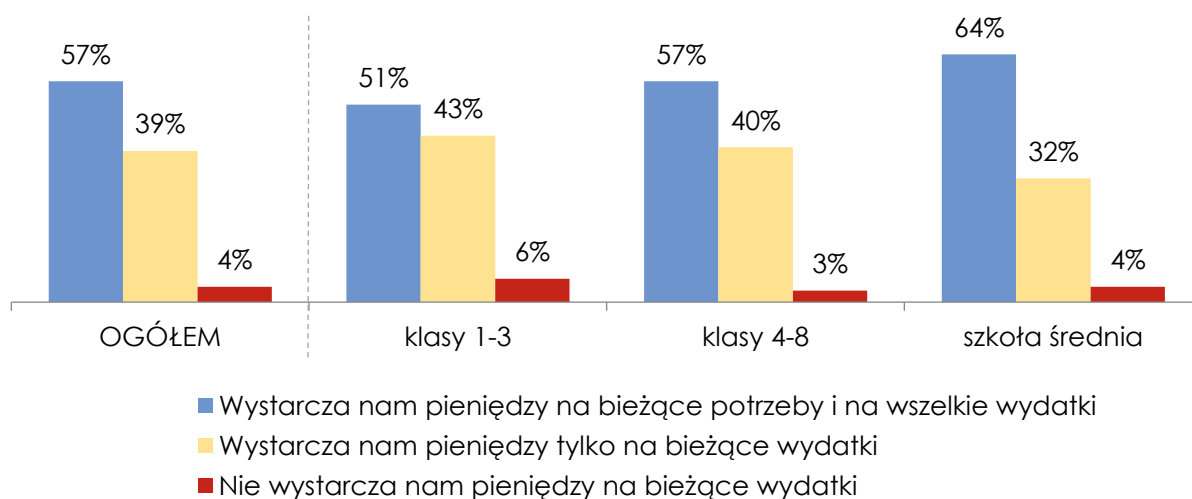
Wykres 2. Miejsce zamieszkania uczniów

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,137$

Uczniowie zapytani o sytuację materialną swojej rodziny najczęściej deklarowali, że pieniędzy wystarczy na wszystkie wydatki (57%), jednak 39% uczniów zadeklarowało, że wystarczy tylko na bieżące wydatki. W przypadku 4% uczniów z Ukrainy sytuację materialną ich rodzin uznać należy za bardzo trudną, gdyż pieniędzy nie wystarczy nawet na bieżące wydatki. Istotnie korzystniejszą sytuację materialną deklarowali uczniowie szkół ponadpodstawowych (64% uznało, że wystarczy na wszystkie wydatki), niż uczniowie klas 1-3 (51% uznało, że wystarczy na wszystkie wydatki).

Wykres 3. Sytuacja materialna rodziny

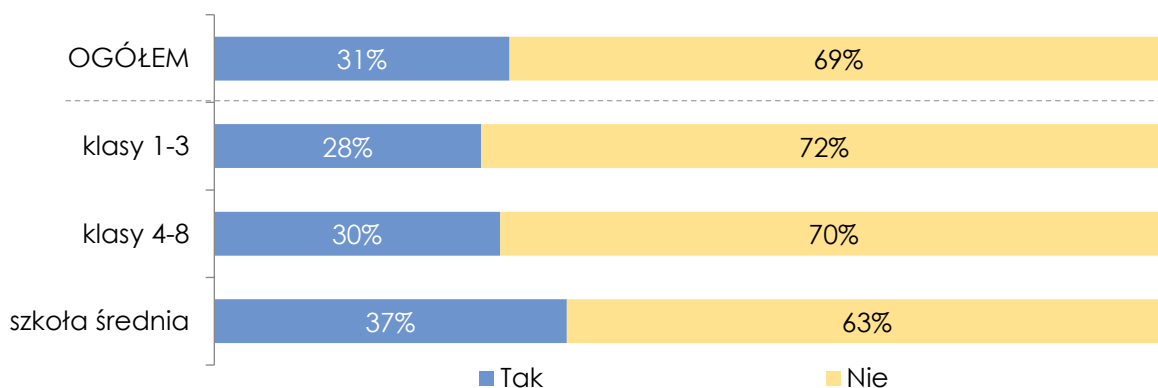

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,113$

Wszyscy uczniowie uczestniczący w badaniu przyjechali do Polski po rozpoczęciu wojny w Ukrainie. Prawie jedna trzecia z nich była w Polsce już wcześniej (31%). Polskę miało okazję odwiedzić w latach wcześniejszych istotnie więcej uczniów szkół średnich (37%) niż uczniów szkół podstawowych (28-30%).

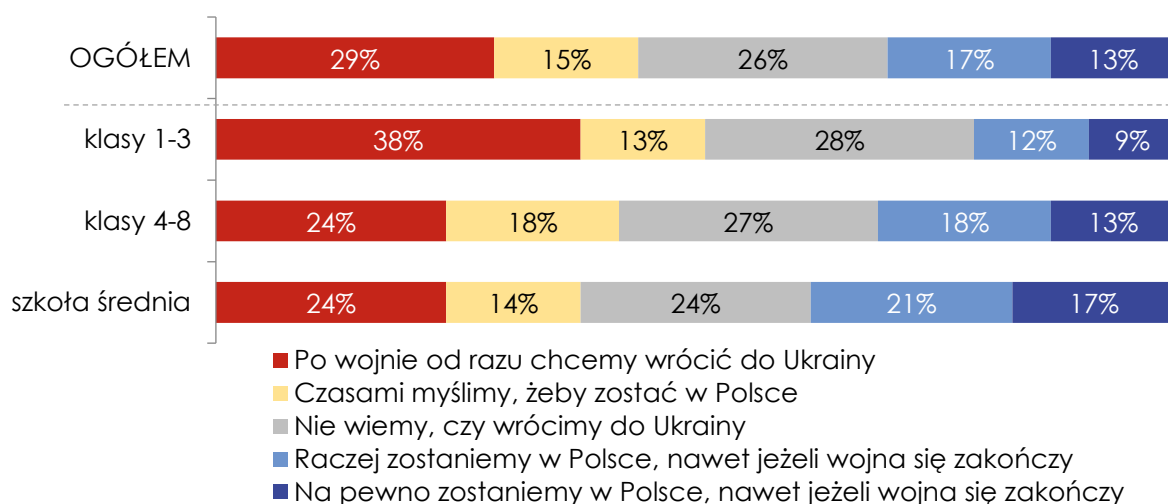
Wykres 4. Czy wcześniej bywałeś(aś) w Polsce?

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100
Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,085$

Zdecydowaną chęć powrotu do Ukrainy zaraz po zakończeniu wojny deklaruje 29% uczniów. Porównywalna grupa (30%) deklaruje, że „raczej” lub „na pewno” zostanie w Polsce, nawet jeśli wojna się zakończy. Średnio 15% uczniów zadeklarowało, że w ich rodzinach czasem rozważa się pozostanie w Polsce, a pozostali nie potrafią jeszcze sprecyzować planów w tym zakresie (26%).

Wykres 5. Na ile jest to prawdopodobne, że Ty i Twoja rodzina zostaniecie na stałe w Polsce?

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100
Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,182$

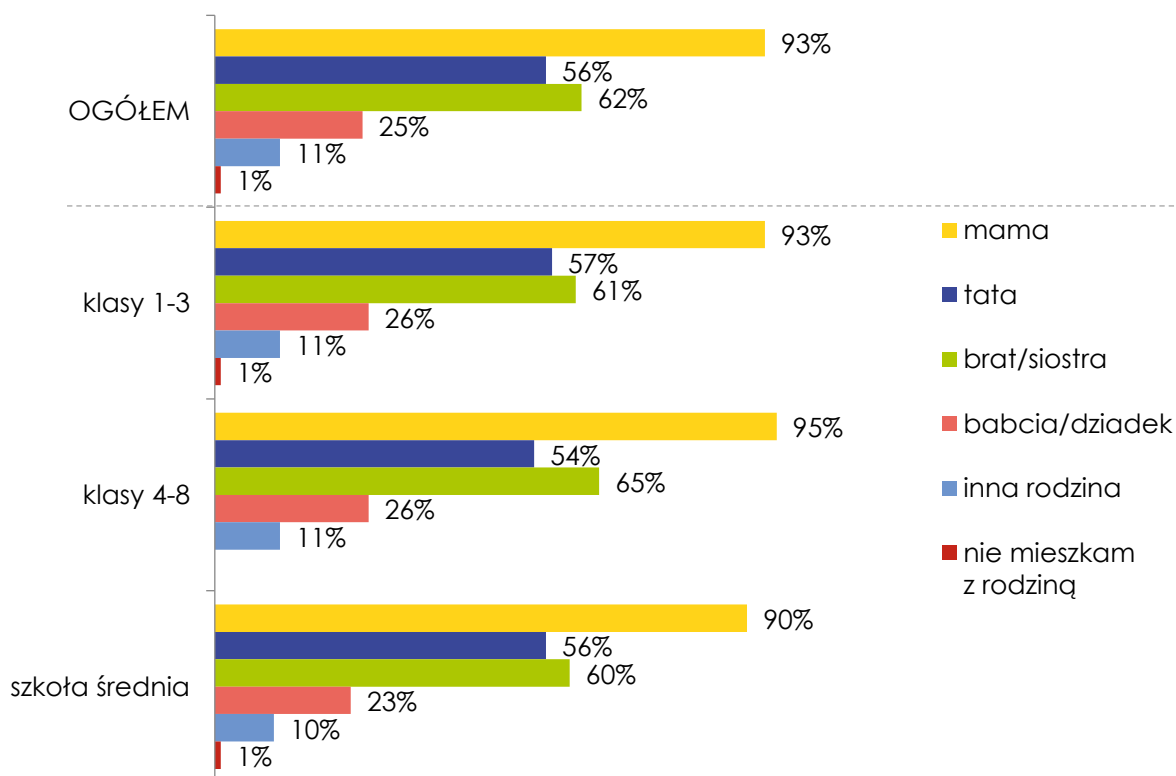

Wskaźnik uczniów deklarujących zdecydowaną chęć pozostania w Polsce rośnie na kolejnych etapach edukacji: od 9% w klasach 1-3 po 17% w szkołach ponadpodstawowych. Z kolei wskaźnik uczniów deklarujących chęć powrotu do Ukrainy zaraz po wojnie jest istotnie wyższy w najmłodszej grupie, tj. wśród uczniów nauczania początkowego (38% w stosunku do 24% w grupach starszych).

Zdecydowana większość uczniów ukraińskich mieszka na terenie Polski ze swoimi mamami (93%), a 62% również ze swoim rodzeństwem. Pobyt w Polsce wraz z tatą deklaruje 56% uczniów. Co czwarty uczeń mieszka również z babcią lub dziadkiem (25%), a co dziesiąty z innymi członkami rodziny, np. ciocią, wujkiem (11%). Tylko 1% uczniów deklaruje, że nie mieszka w Polsce ze swoją rodziną.

Wykres 6. Z kim mieszkasz w Polsce?

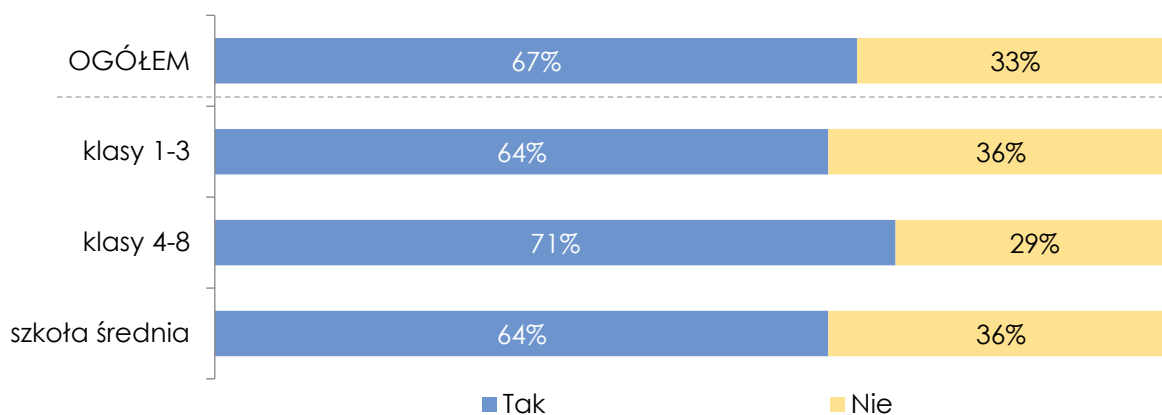

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Dwie trzecie dzieci deklaruje, że na terenie Ukrainy pozostali ich bliscy (67%). W przypadku uczniów klas 4-8 wskaźnik ten jest jeszcze wyższy i wynosi 71%.

Wykres 7. Czy ktoś z Twoich bliskich został w Ukrainie?

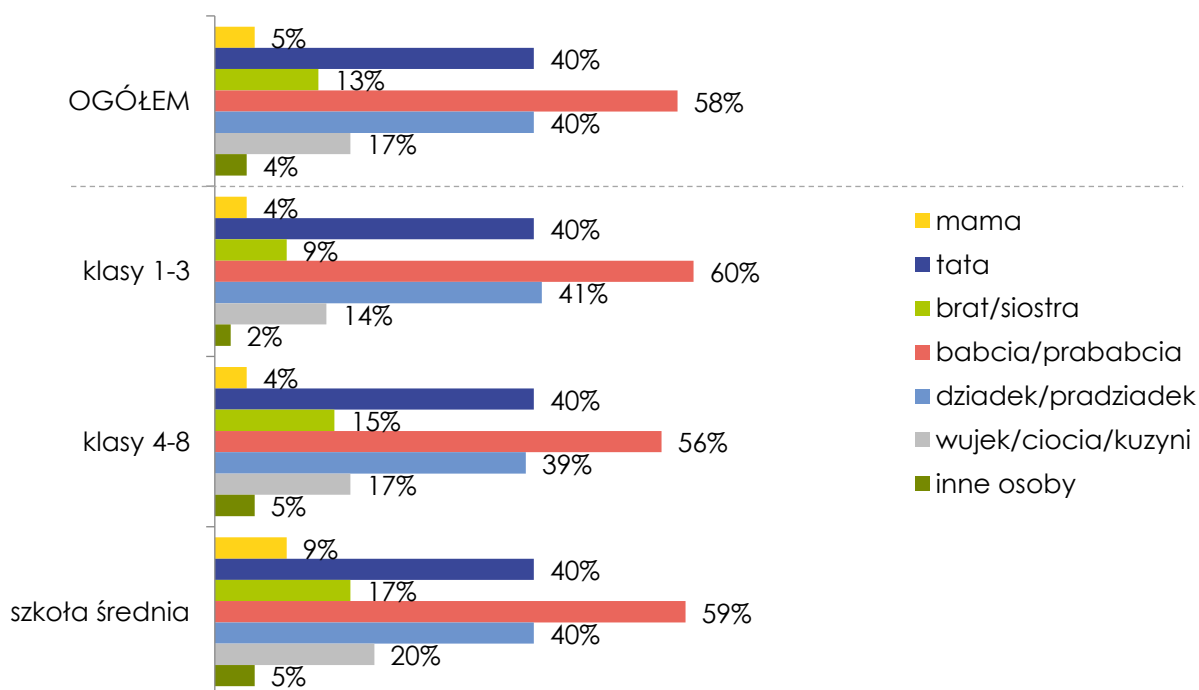

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Wśród bliskich osób, które zostały w Ukrainie, uczniowie najczęściej wskazywali na babcię i prababcię (58%), a w drugiej kolejności na ojców i dziadków/pradziadków (po 40%). Na terenie Ukrainy pozostały mamy 5% uczniów, przy czym wśród najstarszej grupy, tj. uczniów szkół średnich – wskaźnik ten wynosi aż 9%. W Ukrainie pozostało również rodzeństwo 13% uczniów objętych badaniem – częstotliwość rośnie wraz z etapem edukacji: od 9% w klasach 1-3, po 17% w szkołach średnich.

Wykres 8. Kto z Twoich bliskich został w Ukrainie?

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

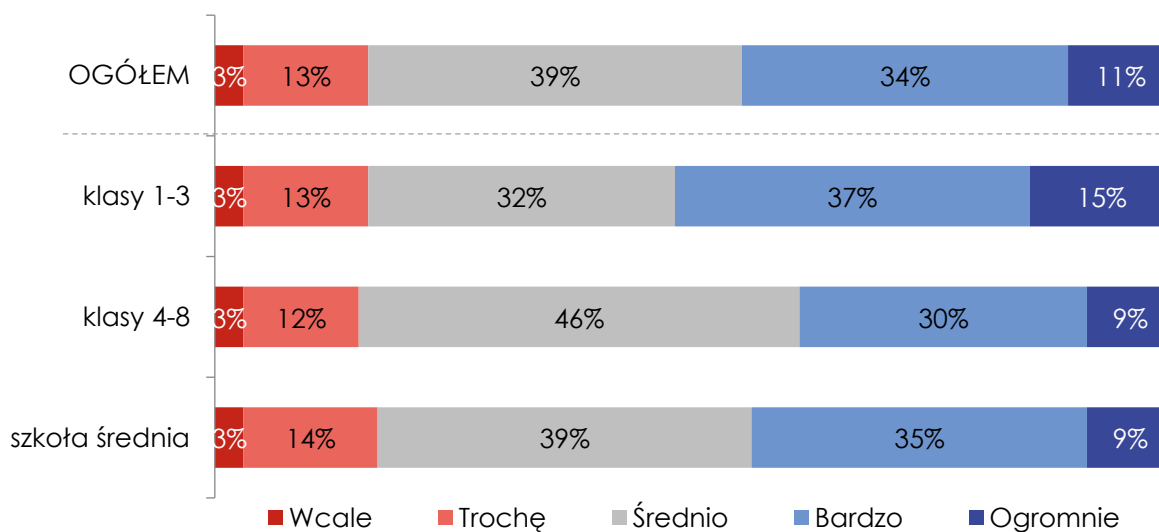

3. SAMOPOCZUCIE PSYCHICZNE

W niniejszym rozdziale omówione zostaną odpowiedzi udzielone na pytania dotyczące ogólnego samopoczucia psychicznego dzieci i młodzieży z Ukrainy. Zaprezentowane zostaną w pierwszej kolejności rozkłady procentowe – dla ogółu uczniów i w podziale na trzy etapy edukacji. Następnie odpowiedzi na wszystkie pytania tego rozdziału zostaną zaprezentowane zbiorczo, z wykorzystaniem średniego wyniku punktowego, co ułatwi porównanie odpowiedzi na poszczególne pytania.

Na pytanie, czy w ostatnim tygodniu twoje życie było pełne radości, 3% uczniów odpowiedziało całkowicie negatywnie, wskazując odpowiedź „wcale”. Odpowiedź „trochę” wskazało 13% uczniów objętych badaniem. Aż 45% uczniów deklaruje życie pełne radości wskazując odpowiedzi „bardzo” (34%) oraz ogromnie (11%). Warto zauważyć, że o ile odpowiedzi negatywne („wcale” i „trochę”) wybierane były z niemal identyczną częstotliwością przez uczniów na poszczególnych etapach edukacji, o tyle odpowiedzi pozytywnych („ogromnie” i „bardzo”) istotnie częściej udzielili uczniowie nauczania początkowego.

Wykres 9. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy Twoje życie było pełne radości?

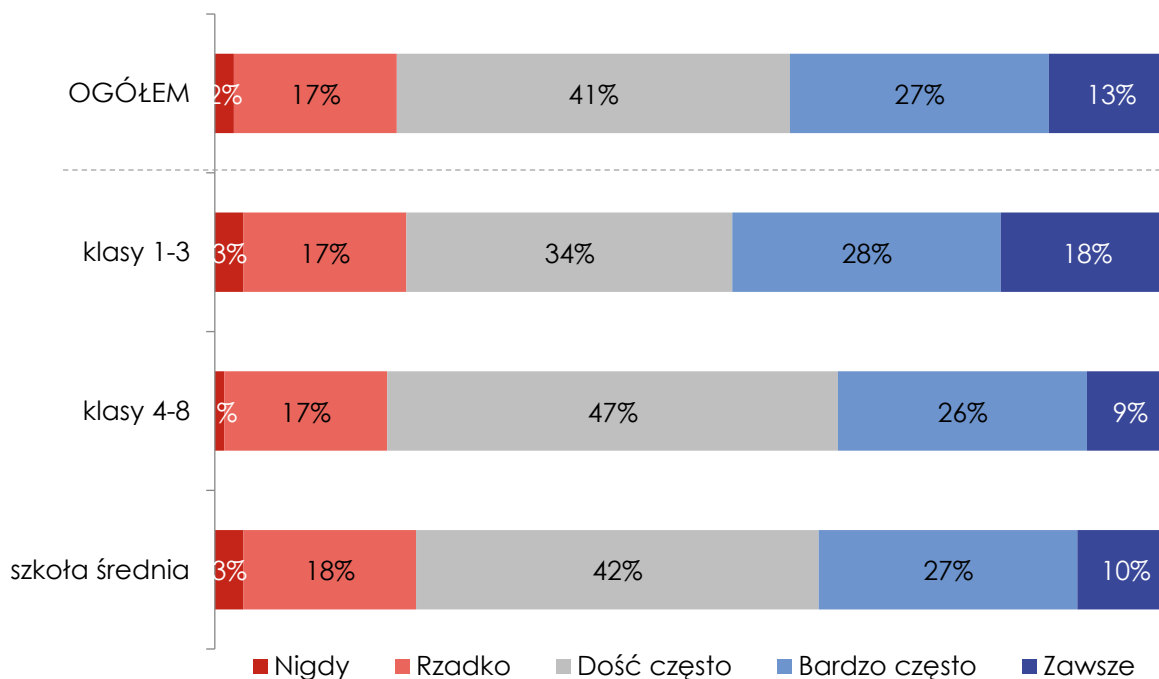
Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,137$

2% uczniów deklaruje, że w ostatnim tygodniu nie zdarzyło się im być w dobrym nastroju, a kolejne 17% twierdzi, że rzadko cieszyło się takim nastrojem. Z drugiej strony 13% deklaruje, że zawsze miało dobry nastrój, a 27%, że często było w dobrym nastroju. Oznacza to,

że odpowiedzi jednoznacznie pozytywne (40%) są dwukrotnie częstsze od negatywnych (19%). Porównując uczniów na poszczególnych etapach edukacji, stwierdzić można istotnie większą częstotliwość odpowiedzi pozytywnych wśród uczniów klas 1-3 (46%), w stosunku do starszych uczniów (35-37%).

Wykres 10. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy byłeś w dobrym nastroju?

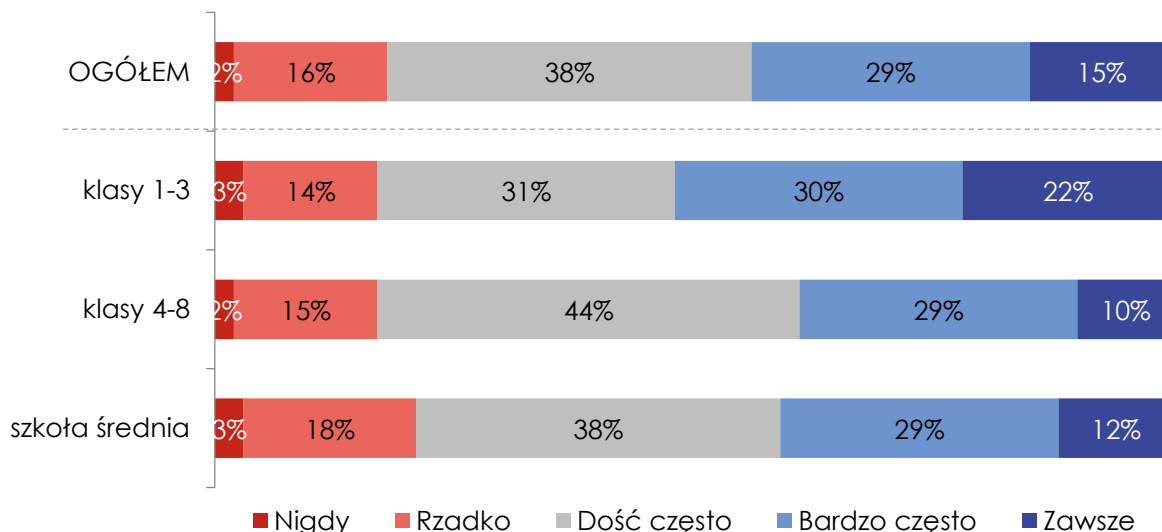

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,158$

44% ogółu uczniów objętych badaniem udzieliło jednoznacznie pozytywnej odpowiedzi na pytanie, czy dobrze się bawili w ostatnim tygodniu: 15% zadeklarowało, że zawsze, a 29%, że często. Jednocześnie 2% uczniów deklaruje, że w ostatnim tygodniu nigdy nie zdarzyło się im dobrze bawić, a 16%, że taka sytuacja była rzadka. Odpowiedzi „bardzo często” oraz „zawsze” są wybierane częściej przez uczniów nauczania początkowego (52% vs 39-41% wśród starszych uczniów), z kolei odpowiedzi negatywne są nieznacznie częstsze wśród uczniów szkół średnich niż szkół podstawowych (21% vs 17%).

Wykres 11. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy dobrze się bawiłeś?

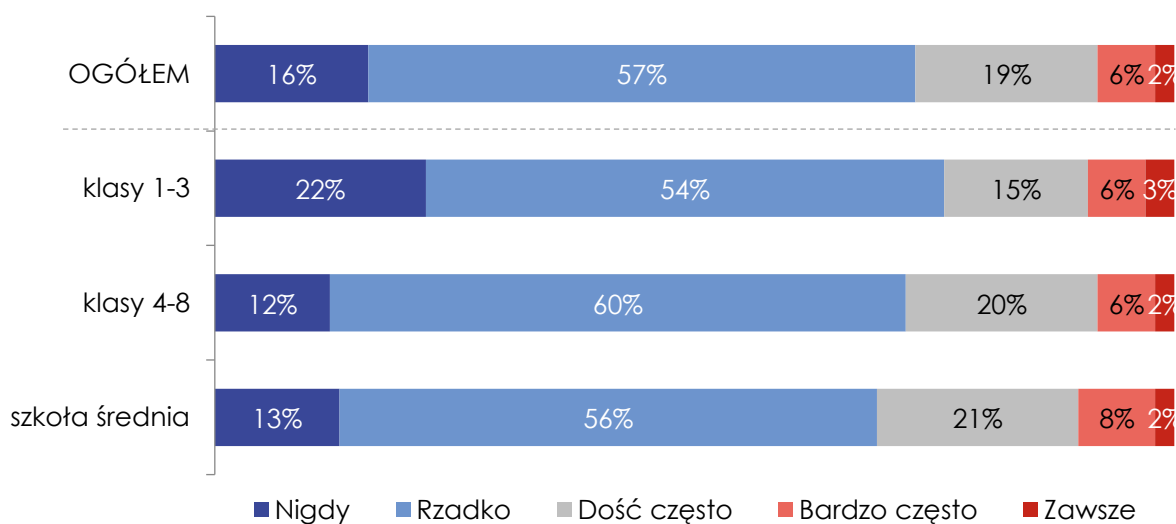

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,171$

73% uczniów zadeklarowało, że w ostatnim tygodniu smutek towarzyszył im rzadko lub nie towarzyszył wcale, z kolei 8% doświadczało tego uczucia bardzo często lub zawsze. Częstotliwość odpowiedzi „nigdy” oraz „rzadko” maleje wraz z etapem edukacji: od 76% uczniów klas 1-3, po 69% uczniów szkół średnich.

Wykres 12. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy odczuwałeś smutek?

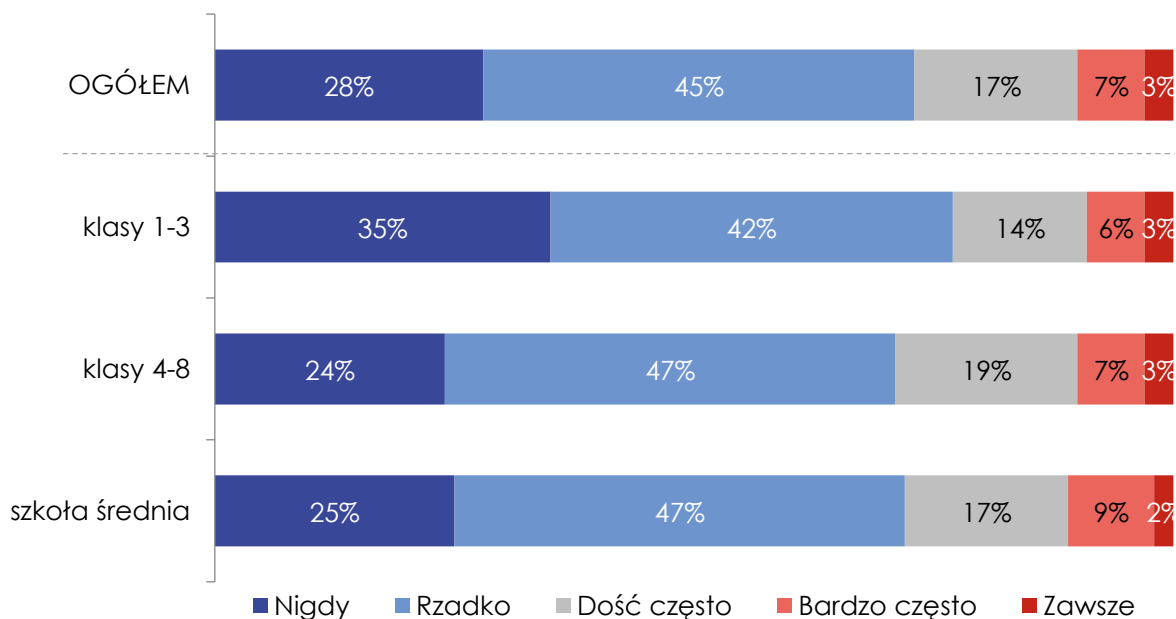

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,132$

Co dziesiąty uczeń, który podjął naukę w polskiej szkole po wybuchu wojny w Ukrainie, bardzo często (7%) lub zawsze (3%) czuł się tak źle, że nic nie chciał mu się robić. Znacznie większą grupę stanowią osoby, które nigdy nie czuły się w ten sposób (28%), oraz te, które czuły się tak rzadko (45%). Uczniowie klas 1-3 szkół podstawowych istotnie częściej niż uczniowie starsi deklarowali, że nigdy się tak nie czuli lub czuli się tak bardzo rzadko (77% vs 71-72%).

Wykres 13. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy czułeś się tak źle, że nic nie chciało ci się robić?

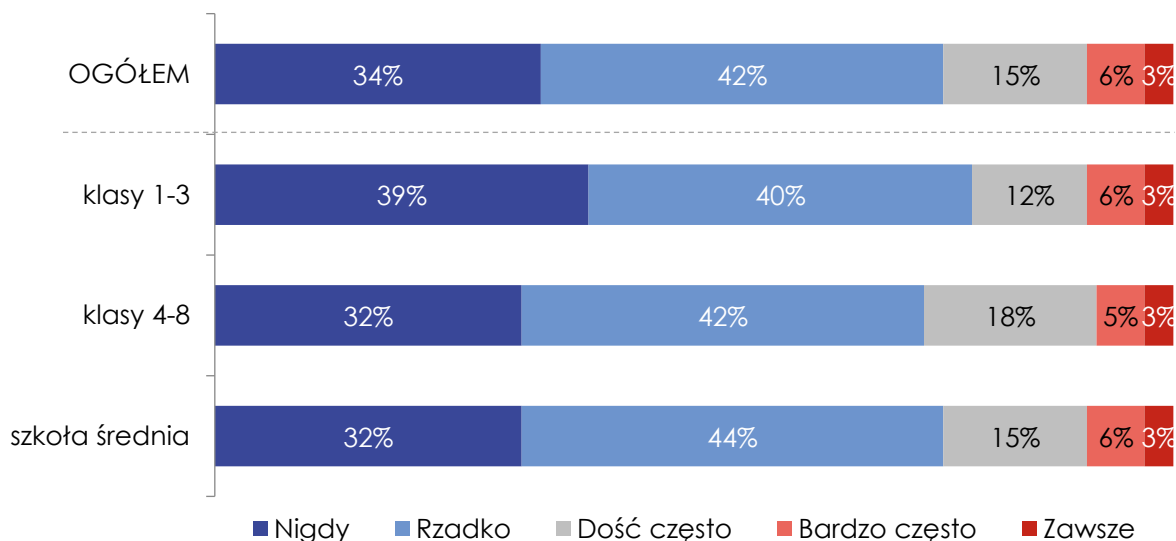

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,126$

Uczucie samotności towarzyszyło bardzo często lub stale co dziesiątemu uczniowi z Ukrainy, natomiast co trzeci uczeń zadeklarował, że wcale nie doświadczył tego uczucia w tygodniu poprzedzającym badanie. Dodatkowo aż 42% uczniów zadeklarowało, że rzadko odczuwało samotność. Wyniki dzieci z różnych etapów edukacyjnych nie różnią się w sposób istotny statystycznie.

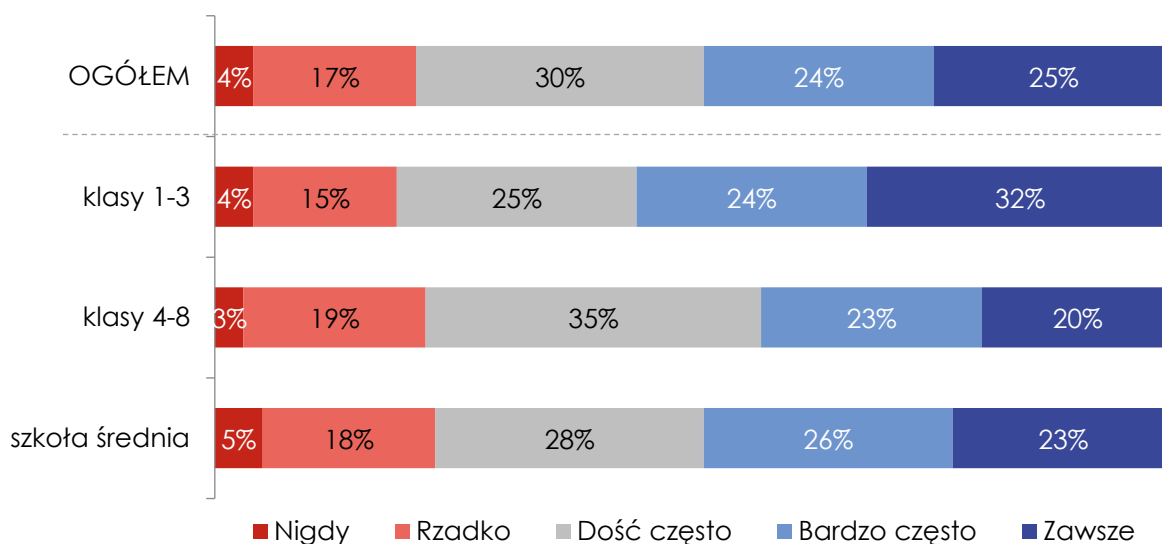
Wykres 14. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy czułeś się samotny?

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Jedna piąta uczniów (21%) deklaruje brak zadowolenia z tego, jacy są, w tym: 4% nigdy nie odczuwało zadowolenia, a 17% rzadko odczuwało zadowolenie z tego aspektu. Zawsze lub bardzo często zadowolenie z własnej osoby odczuwa połowa uczniów objętych badaniem (49%). Poziom zadowolenia z tego, jakim się jest, jest najwyższy wśród najmłodszych uczniów (klasy 1-3), a najniższy wśród uczniów klas 4-8.

Wykres 15. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy byłeś zadowolony, z tego, jaki jesteś?

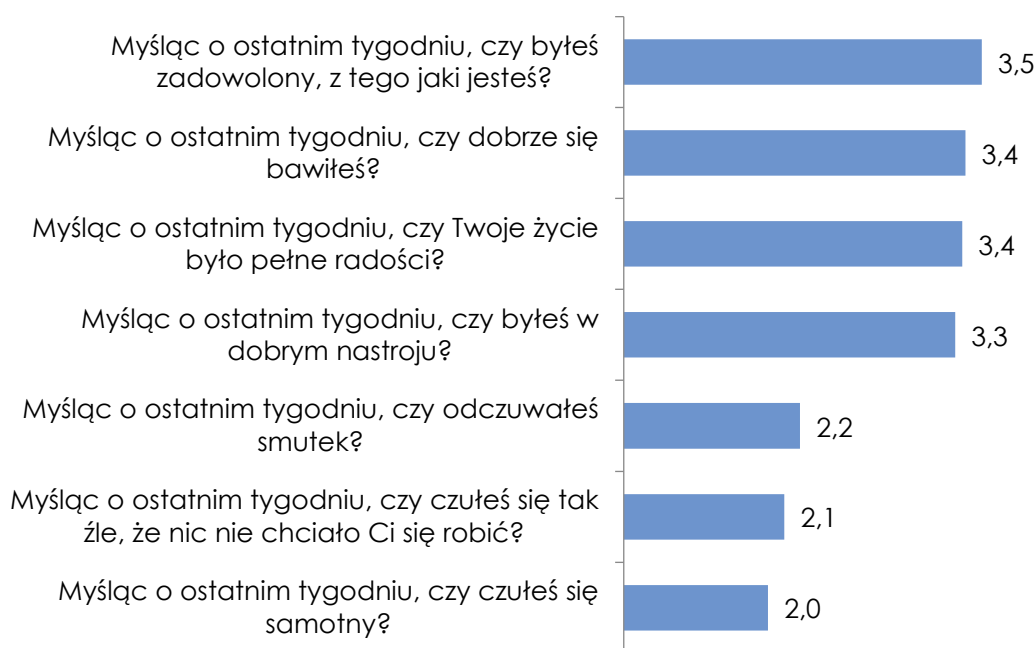
Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100
Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,149$

Podsumowując odpowiedzi na pytania dotyczące samopoczucia psychicznego, warto dokonać porównania odpowiedzi na każde z nich. W tym celu obliczono średni wynik punktowy dla każdego pytania, przyjmując, że każdorazowo wartość „1” przypisano najmniejszej częstotliwości danego odczucia (wcale/nigdy), a wartość „5” największej częstotliwości (ogromnie/zawsze). Tym samym im wyższa średnia, tym częstsze występowanie danego rodzaju samopoczucia.

Porównując średnią częstotliwość występowania, stwierdzić można, że najczęściej uczniowie odczuwali zadowolenie z tego, jacy są (3,5 pkt w pięciostopniowej skali), a następnie: dobrze się bawili; czuli, że ich życie jest pełne radości oraz byli w dobrym nastroju. Częstotliwość takich odczuć jak smutek, niechęć do robienia czegokolwiek czy samotność – jest znacznie niższa. Samotność jest uczuciem doświadczanym zdecydowanie najrzadziej (2,0 pkt w pięciostopniowej skali).

Wykres 16. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze samopoczucia psychicznego – ogół uczniów

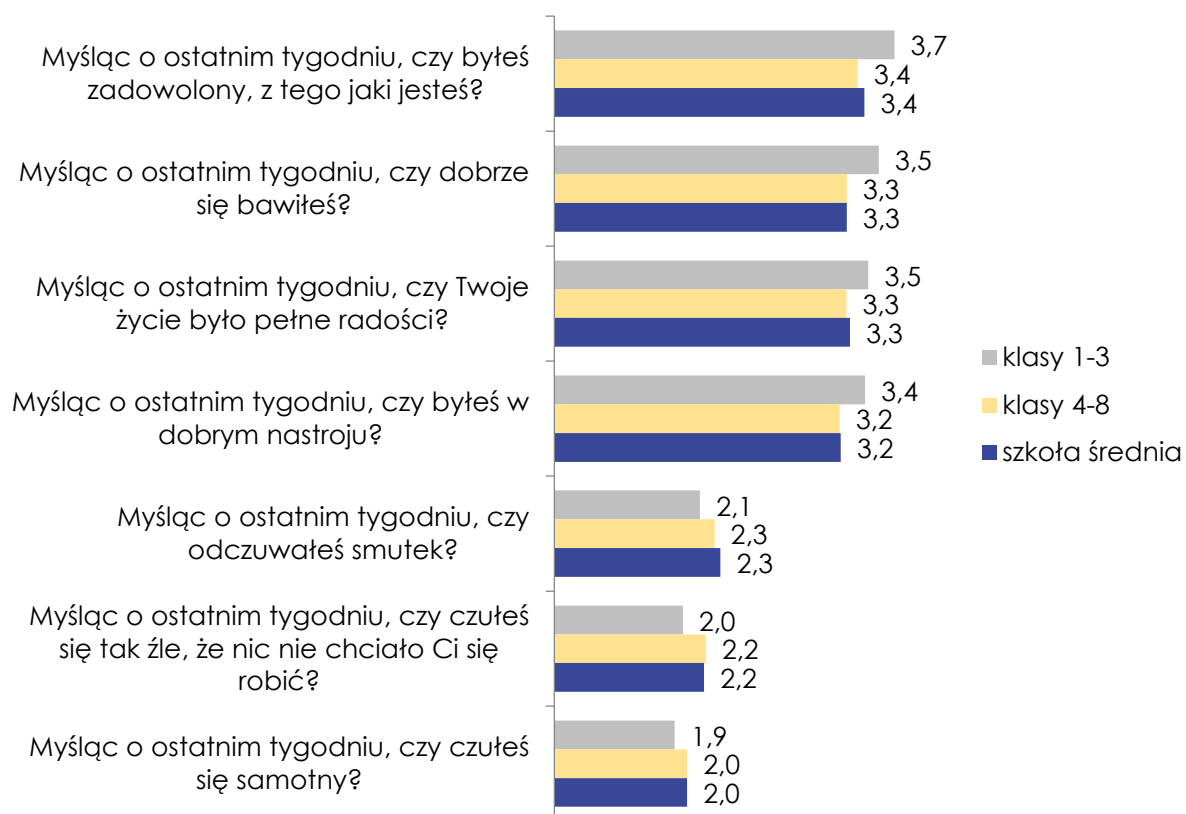
Podstawa: $N_{ogółem}=3100$

Zestawienie średnich, uwzględniające podział na trzy etapy edukacji, pokazuje wyraźnie, że najmłodsze dzieci, tj. uczniowie klas 1-3, częściej starsi uczniowie deklarują doświadczanie pozytywnego samopoczucia, a rzadziej mają do czynienia z odczuciami negatywnymi, takimi jak np. smutek czy samotność. Różnice te są istotne statystycznie. Doświadczenia uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz uczniów szkół średnich są porównywalne.

Wykres 17. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze samopoczucia psychicznego w podziale na etapy edukacji

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900

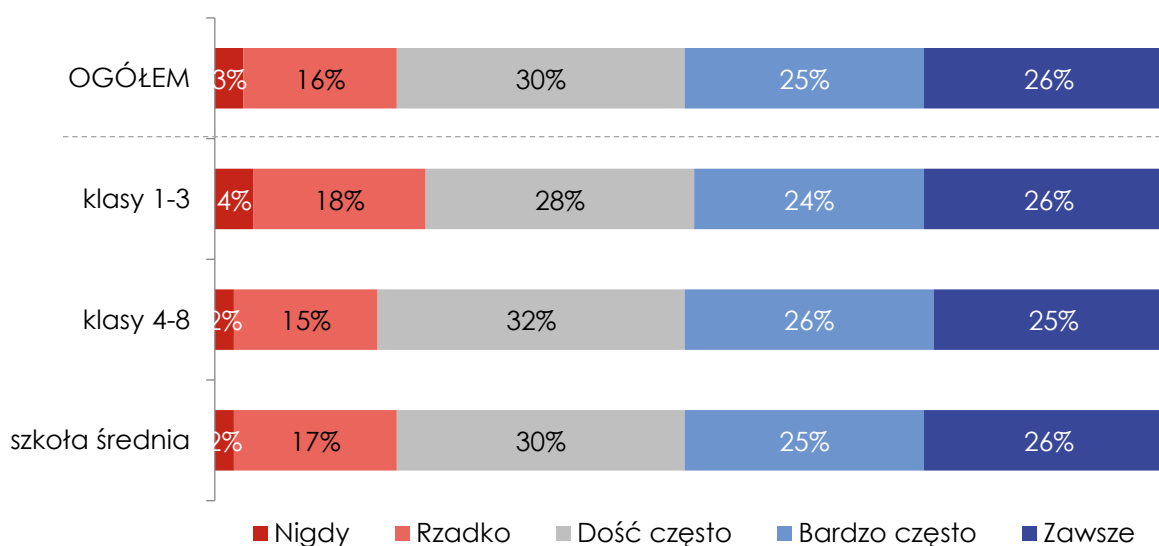

4. RODZINA

W niniejszym rozdziale zaprezentowano odpowiedzi na dwa pytania dotyczące sytuacji rodzinnej uczniów z Ukrainy, a dokładniej relacji z rodzicami. Wyniki, podobnie jak w poprzednim rozdziale, zaprezentowano w postaci rozkładów procentowych, a następnie w postaci średnich – pozwalających na porównanie obu pytań.

Jedna czwarta uczniów zadeklarowała, że w ostatnim tygodniu ich rodzice zawsze poświęcali im wystarczającą ilość czasu (26%). Niemal z taką samą częstotliwością deklarowano, że rodzice bardzo często poświęcali dzieciom wystarczającą ilość czasu (25%). Odpowiedzi „rzadko” udzieliło 16% uczniów, a odpowiedzi „nigdy” uznać można za marginalne – dotyczą 2% osób objętych badaniem. Różnice w odpowiedziach dzieci będących na różnych etapach edukacji nie różnią się w sposób istotny statystycznie.

Wykres 18. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy rodzic/e mieli dla Ciebie wystarczająco dużo czasu?

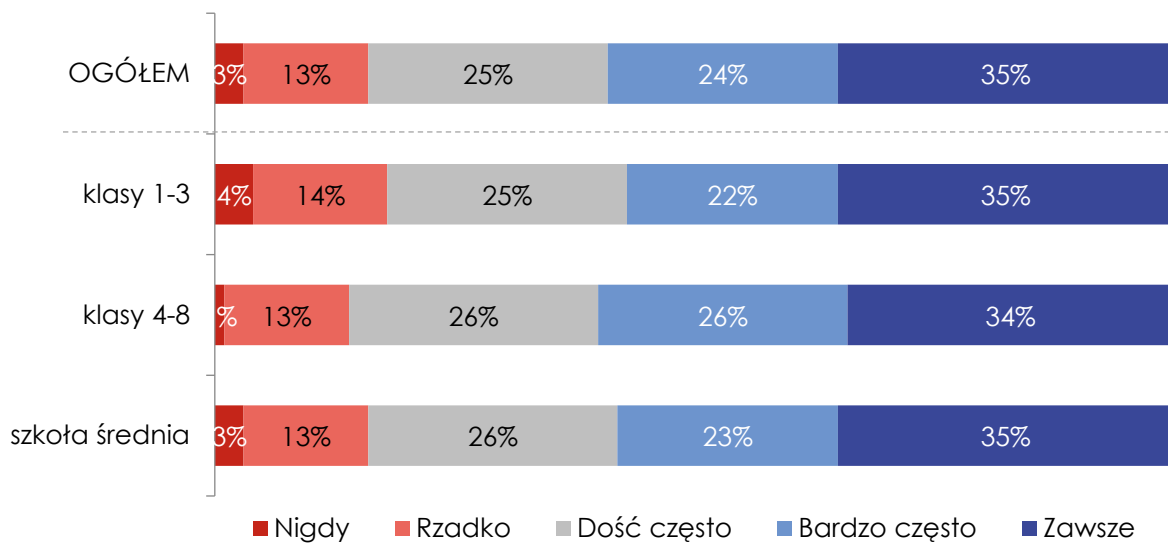

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$

Co trzeci uczeń uznał, że w ostatnim tygodniu mógł porozmawiać z rodzicem zawsze, gdy tylko chciał, a kolejne 24% zadeklarowało, że bardzo często miało możliwość takiej rozmowy. Niekorzystną sytuację w tym zakresie stwierdzono w przypadku 16% uczniów, spośród których 3% nigdy nie mogło rozmawiać z rodzicami, gdy miało taką potrzebę, a 13% rzadko miało taką możliwość. Wyniki poszczególnych grup nie różnią się w tym zakresie w sposób istotny statystycznie.

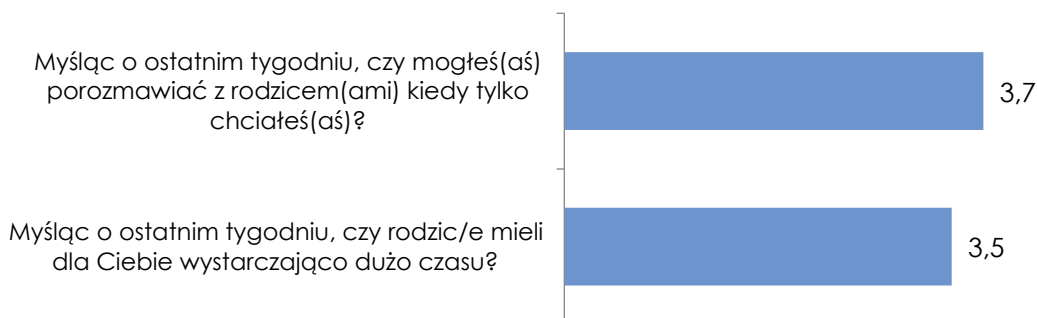
Wykres 19. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy mogłeś(aś) porozmawiać z rodzicem(ami), kiedy tylko chciałeś(aś)?

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Podsumowując odpowiedzi na pytania dotyczące życia rodzinnego, obliczono średni wynik punktowy dla każdego pytania, przyjmując, że wartość „1” oznacza najmniejszą częstotliwość danego zjawiska (nigdy), a „5” oznacza częstotliwość największą (zawsze). Wyższą częstotliwość odnotowano w odniesieniu do możliwości rozmowy z rodzicem/rodzicami (3,7 pkt w pięciostopniowej skali) niż w przypadku posiadania przez rodzica/rodziców wystarczającej ilości czasu dla dziecka (3,5 pkt).

Wykres 20. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze rodzinnym – ogół uczniów

Podstawa: N_ogółem=3100

Porównując częstotliwość doświadczeń wśród uczniów na poszczególnych etapach edukacji – nie stwierdzono różnic istotnych statystycznie. Różnice w wynikach nie przekraczają jednej dziesiątej punktu.

Wykres 21. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze rodzinnym – ogół uczniów

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900

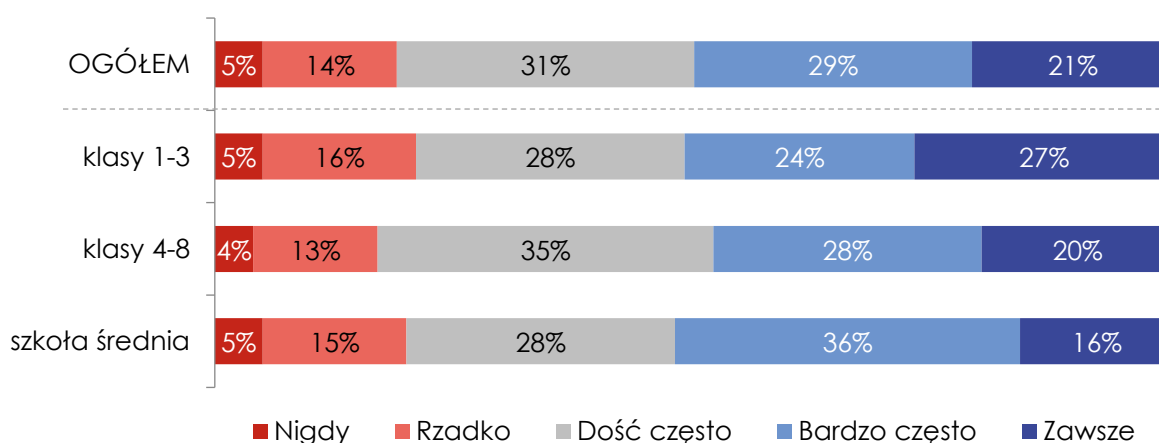

5. RÓWIEŚNICY I WSPARCIE SPOŁECZNE

W rozdziale tym zaprezentowano wyniki dotyczące relacji uczniów ukraińskich z polskimi oraz ukraińskimi kolegami i koleżankami – nie tylko w czasie pobytu w szkole, lecz także poza nią. Analizie poddano informacje dotyczące natężenia relacji z dziećmi polskimi w stosunku do relacji z innymi dziećmi z Ukrainy. Cztery pytania zaczerpnięte z kwestionariusza KIDSCREEN zaprezentowano nie tylko w postaci rozkładu procentowego, ale również w formie zestawienia średnich.

5% uczniów z Ukrainy, którzy kształcą się w polskich szkołach, deklaruje, że wcale nie spędzało w ostatnim tygodniu czasu z kolegami/koleżankami. Kolejne 14% deklaruje, że wspólne spędzanie czasu z rówieśnikami zdarza się rzadko. Z drugiej strony 50% uczniów zadeklarowało, że spędzało czas z rówieśnikami bardzo często (29%) lub zawsze (21%). Najwyższy wskaźnik odpowiedzi „bardzo często” odnotowano w przypadku uczniów szkół średnich, natomiast najwyższy wskaźnik odpowiedzi „zawsze” – wśród uczniów klas 1-3.

Wykres 22. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy spędzałeś czas ze swoimi koleżankami lub kolegami?

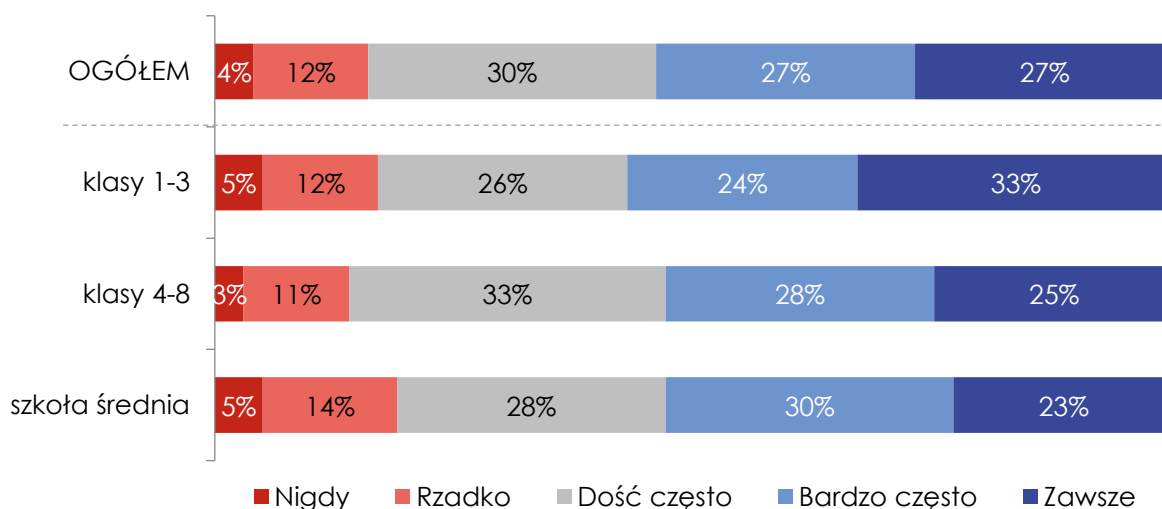

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,146$

Wspólnej zabawy z koleżankami i kolegami nie doświadczyło w tygodniu poprzedzającym badanie tylko 4% uczniów, jednak kolejne 12% rzadko spędzało czas na zabawie z rówieśnikami. 27% uczniów deklaruje, że zawsze spędza czas bawiąc się z rówieśnikami; taki sam odsetek robi to bardzo często. Warto zauważyć, że wskaźnik odpowiedzi „zawsze” jest istotnie wyższy wśród uczniów nauczania początkowego (33%), niż wśród starszych uczniów (23-25%).

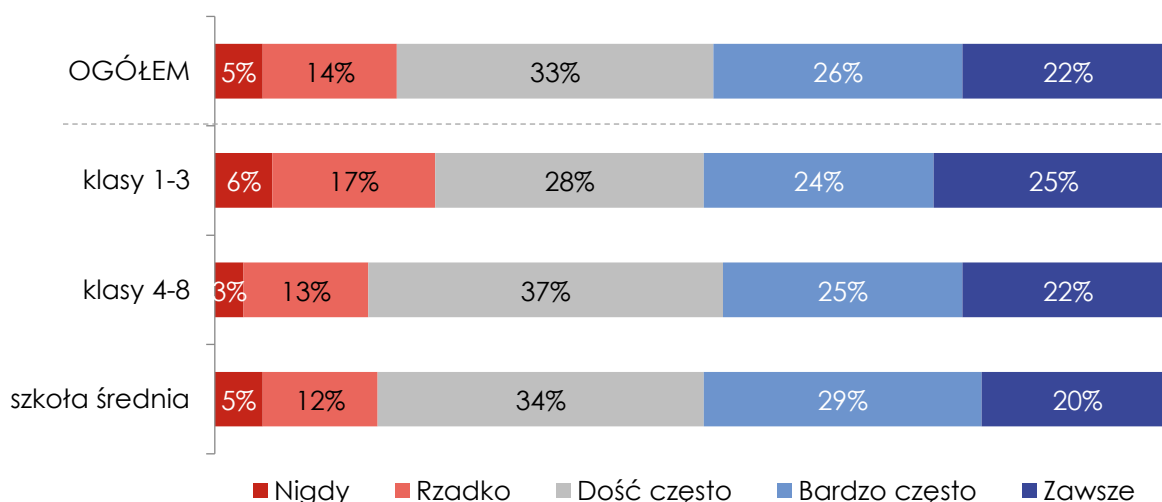
Wykres 23. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy bawiłeś się z koleżankami i kolegami?

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,126$

Co dwudzieste dziecko z Ukrainy uczęszczające do polskiej szkoły deklaruje, że w ostatnim tygodniu nie doświadczyło wzajemnej pomocy w gronie kolegów i koleżanek (5%). Rzadko z taką pomocą do czynienia miało 14% uczniów. Znacznie większe grono uczniów doświadczało wzajemnej pomocy w gronie rówieśniczym: 26% bardzo często, a 22% zawsze. Brak pomocy lub rzadką pomoc wzajemną deklarują najczęściej uczniowie klas 1-3 w szkołach podstawowych.

Wykres 24. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy Ty i Twoi koledzy lub koleżanki pomagaliście sobie nawzajem?

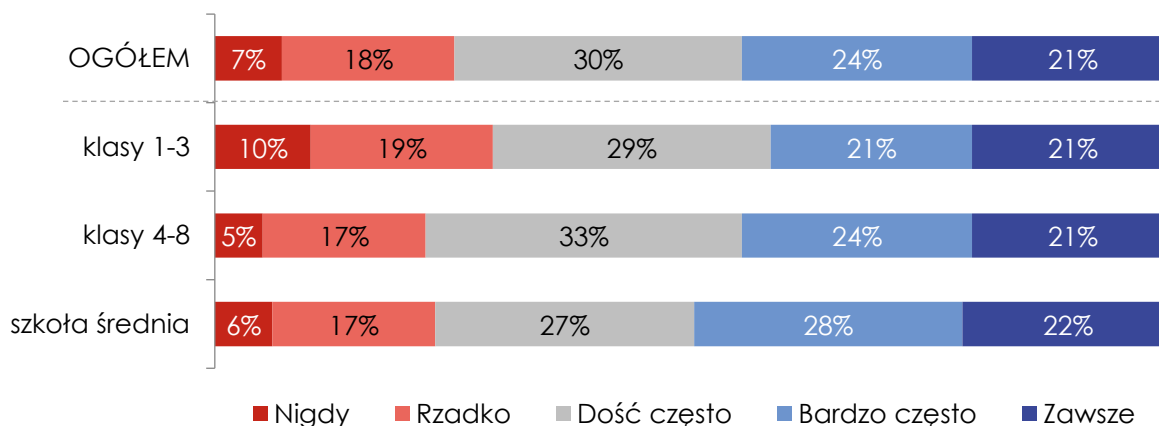

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,116$

Co czwarty uczeń objęty badaniem uważa, że w ostatnim tygodniu nie mógł lub rzadko mógł polegać na swoich kolegach i koleżankach (25%). Odpowiedzi „bardzo często” lub „zawsze” udzieliło 45% uczniów. Odpowiedzi negatywne były najczęstsze wśród uczniów nauczania początkowego (29% „nigdy” i „rzadko”), natomiast odpowiedzi pozytywne były najczęstsze wśród uczniów szkół średnich (50% „bardzo często” i „zawsze”).

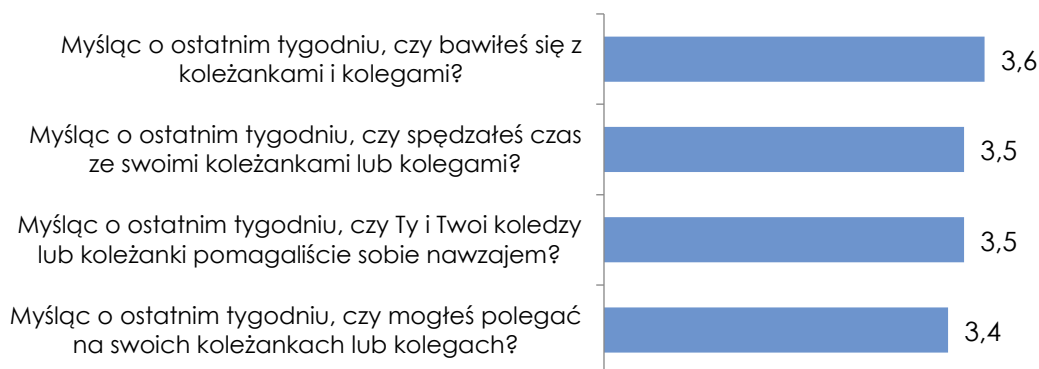
Wykres 25. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy mogłeś polegać na swoich koleżankach lub kolegach?

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,125$

Podsumowując odpowiedzi na pytania dotyczące rówieśników, obliczono średni wynik punktowy dla każdego pytania, przyjmując, że każdorazowo wartość „1” przypisano najmniejszej częstotliwości danego zjawiska (nigdy), a „5” największej częstotliwości (zawsze). Uwzględniając ogół uczniów najwyższą częstotliwość odnotowano w przypadku wspólnej zabawy z kolegami i koleżankami (3,6 pkt w pięciostopniowej skali), natomiast najniższą w odniesieniu do możliwości polegania na koleżankach i kolegach (3,4 pkt).

Wykres 26. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze wsparcia społecznego – ogół uczniów

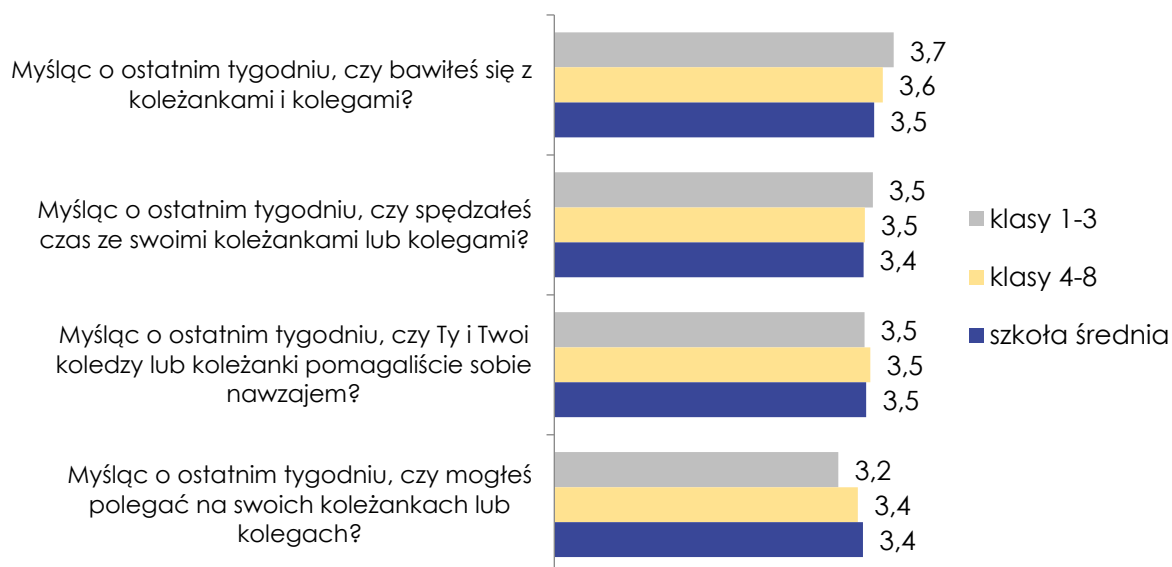

Podstawa: $N_{ogółem}=3100$

Porównując częstotliwość doświadczeń na poszczególnych etapach edukacji – zauważyć można, że uczniowie klas 1-3 istotnie częściej bawią się z rówieśnikami, natomiast istotnie rzadziej niż starsi uczniowie deklarują, że mogą polegać na kolegach i koleżankach.

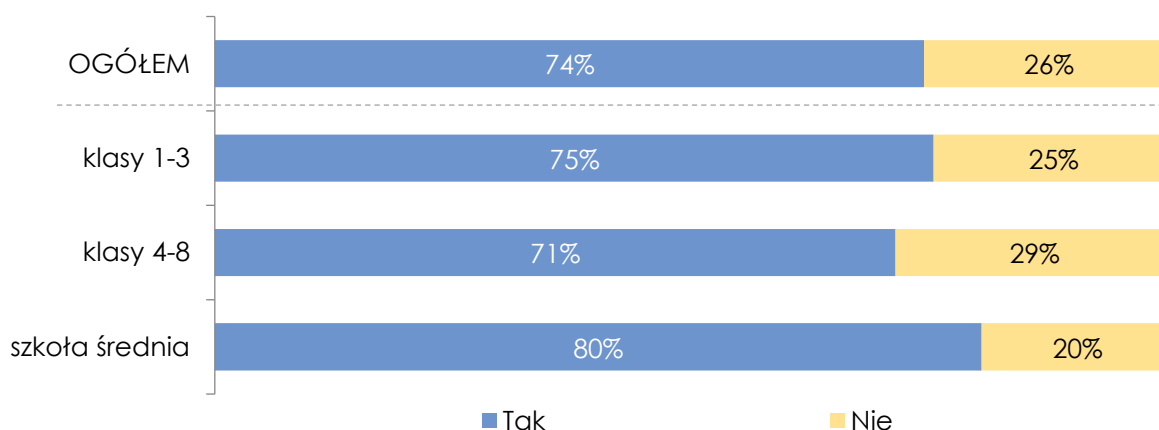
Wykres 27. Średnia częstotliwość doświadczeń w wsparcia społecznego – ogół uczniów

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900

Trzy czwarte uczniów z Ukrainy deklaruje, że po zajęciach szkolnych spędza czas z innymi dziećmi (74%). Wskaźnik ten nie zmienia się linearnie wraz z wiekiem uczniów. Najrzadziej czas z rówieśnikami spędzają poza szkołą uczniowie klas 4-8 (71%), następnie uczniowie nauczania początkowego (75%), a najczęściej uczniowie szkół średnich (80%).

Wykres 28. Czy poza zajęciami szkolnymi przebywasz/bawisz się z innymi dziećmi?

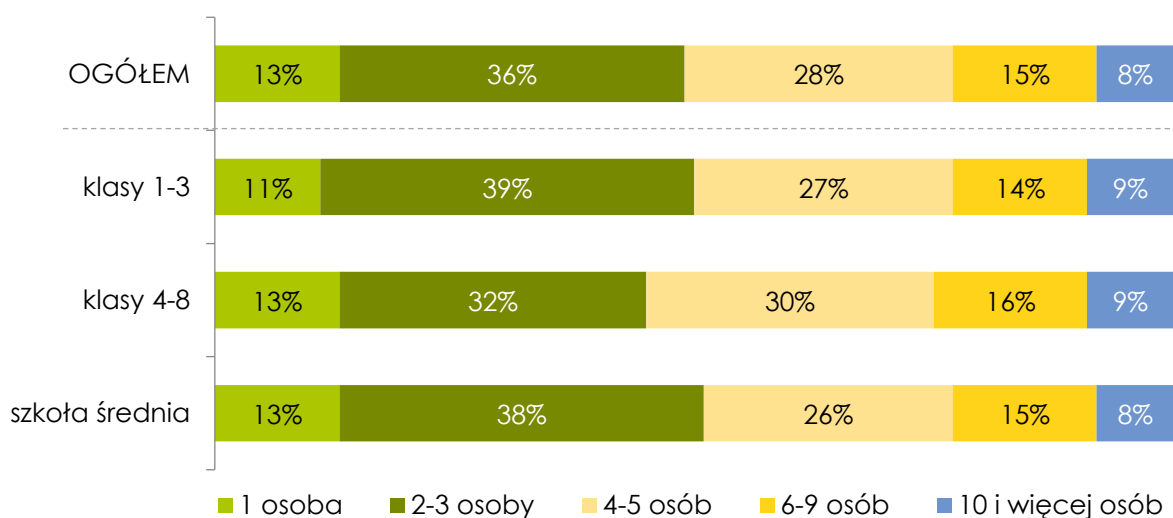
Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Uczniowie, którzy zadeklarowali, że spędzają czas z kolegami i koleżankami poza szkołą, zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie o to, z iloma dziećmi spędzają czas. Pytanie miało formę otwartą. Zebrane wyniki zagregowano, tworząc pięć przedziałów. Najczęściej grono rówieśników liczy od 2 do 3 osób (36%), jednak liczne są też przypadki spędzania czasu z 4 lub 5 rówieśnikami (28%). Tylko z jednym kolegą/jedną koleżanką czas spędza 13% dzieci z Ukrainy, a 8% przebywa w znacznie większym gronie – co najmniej dziesięciu osób. Nie stwierdzono by liczebność grona kolegów/koleżanek była w sposób istotny odmienna wśród uczniów na różnych etapach edukacji.

Wykres 29. Z iloma dziećmi przebywasz/bawisz się poza zajęciami szkolnymi?

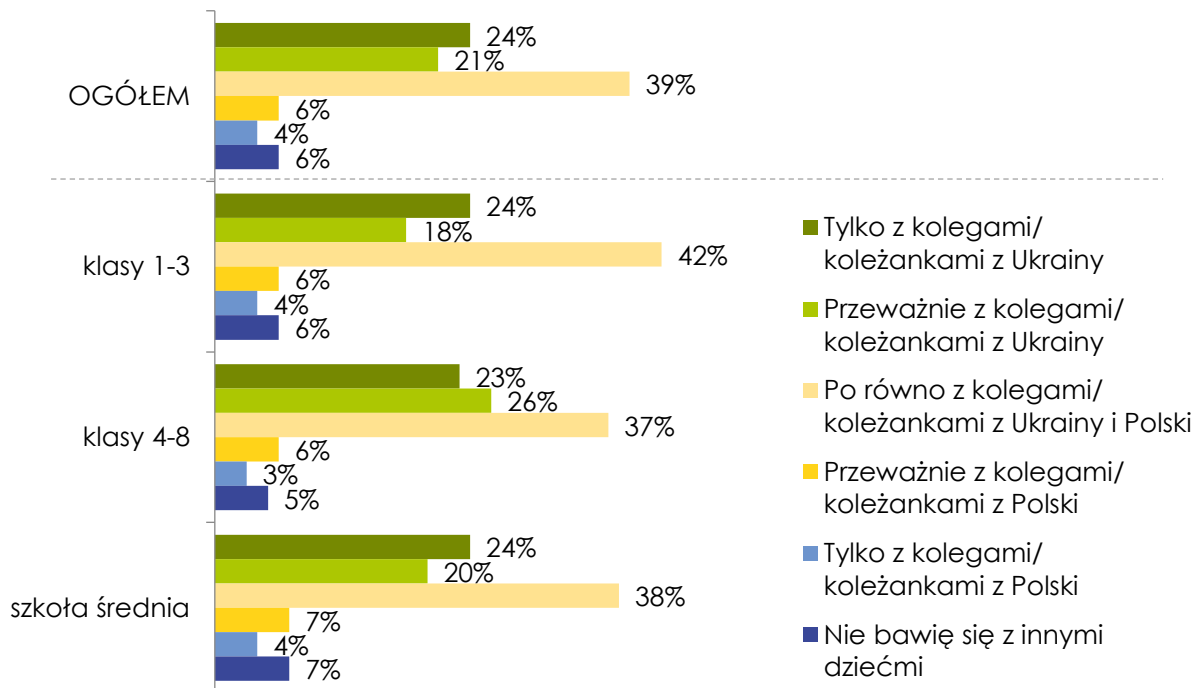
Podstawa: N_klasy1-3=807, N_klasy4-8=772, N_szk.średnia=720, N_ogółem=2299

Na pytanie o relacje z rówieśnikami z Ukrainy i z Polski poza szkołą, największa grupa uczniów zadeklarowała, że spędza czas z podobną częstotliwością z rówieśnikami z obu krajów (39%). Odpowiedzi świadczące o przewadze rówieśników z Ukrainy były znacznie częstsze, niż odpowiedzi wskazujące na wybór rówieśników z Polski – odpowiednio 45% wybiera tylko lub przeważnie rówieśników z Ukrainy, a 10% – tylko lub przeważnie rówieśników z Polski. Wyniki uzyskane na poszczególnych etapach edukacji są porównywalne.

Analogiczne pytanie zadano uczniom w odniesieniu do czasu spędzanego z rówieśnikami w trakcie pobytu w szkole. Na terenie szkoły 44% uczniów z Ukrainy „trzyma się” po równo z kolegami/koleżankami z Polski i z Ukrainy – co jest wynikiem wyższym niż w przypadku czasu poza szkołą. Na dominację rówieśników z kraju ojczystego wskazuje 43% ukraińskich uczniów, a tylko 13% spędza czas tylko lub przeważnie z polskimi rówieśnikami.

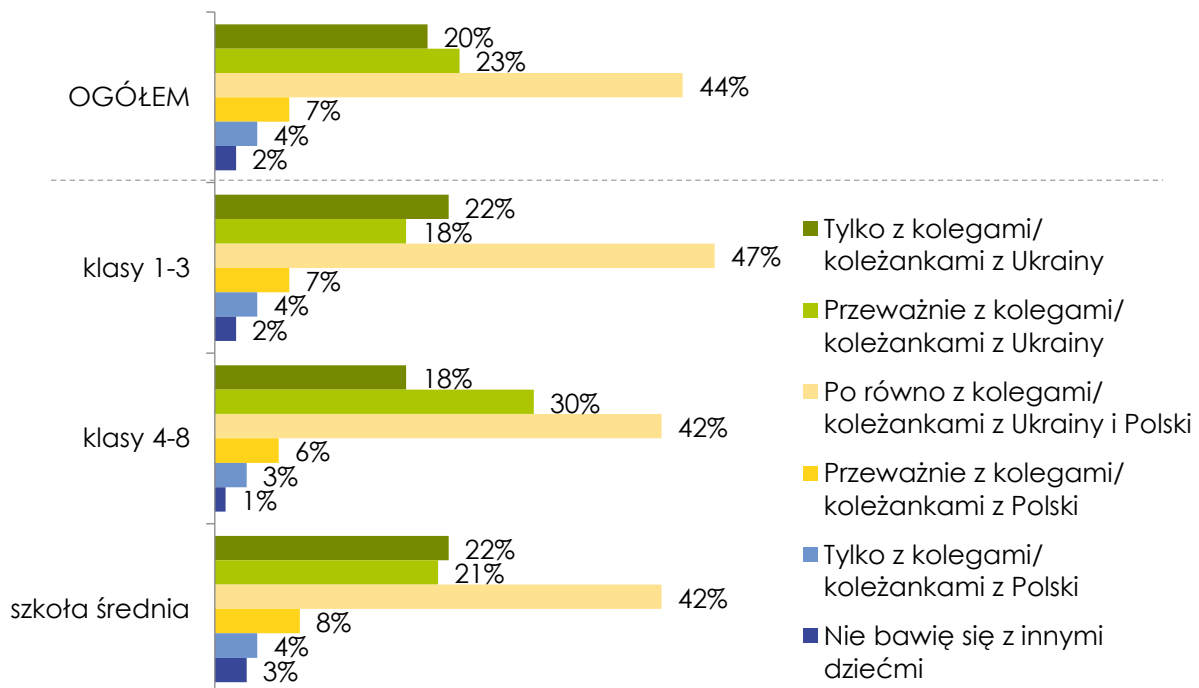

Wykres 30. Czy poza szkołą częściej przebywasz z kolegami i koleżankami z Ukrainy czy z Polski?

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Wykres 31. Czy w szkole bardziej „trzymasz się” z kolegami i koleżankami z Ukrainy czy z Polski?

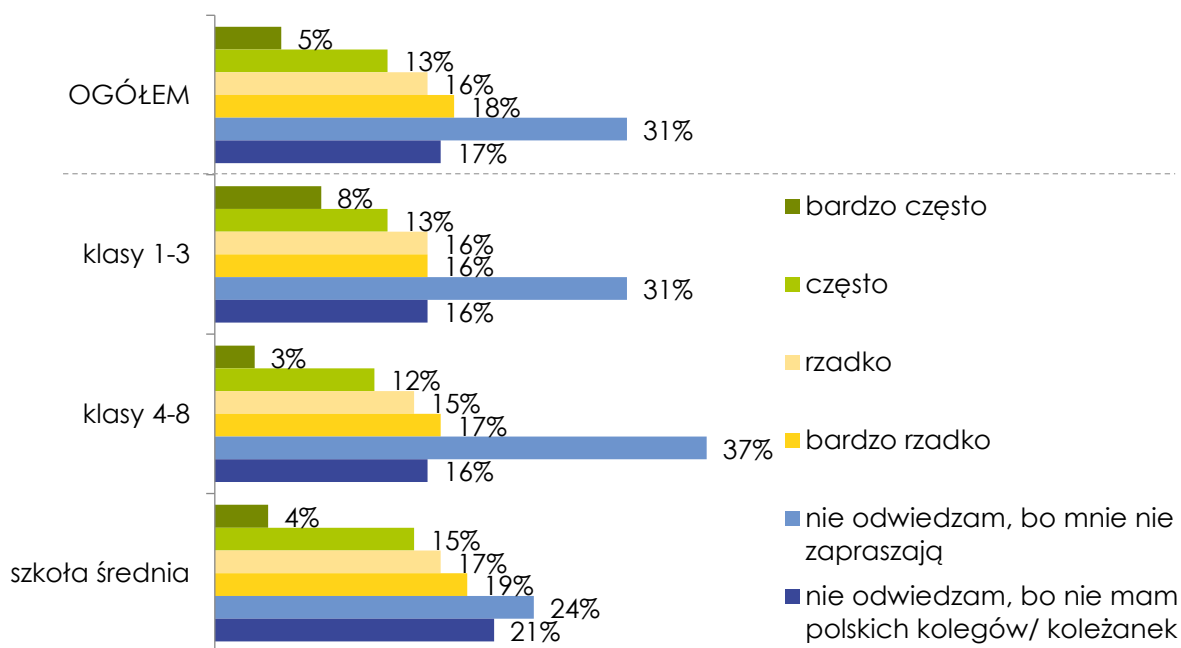
Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,137$

Aż 17% uczniów z Ukrainy zadeklarowało, że nie ma polskich kolegów i koleżanek. 31% uczniów nie odwiedza polskich kolegów i koleżanek, gdyż nie zapraszają ich do swoich domów. Polskich rówieśników w ich domach często lub bardzo często odwiedza 18% uczniów z Ukrainy, natomiast 34% odwiedza polskich rówieśników rzadko lub bardzo rzadko. Wśród uczniów szkół średnich wskaźnik odpowiedzi „nie odwiedzam, bo mnie nie zapraszają” jest istotnie niższy niż w pozostałych grupach (24% vs 31-37%). Istotnie częstsza jest natomiast w tej grupie sytuacja nie posiadania polskich znajomych – deklaruje ją 21% uczniów szkół średnich i 16% uczniów szkół podstawowych.

Wykres 32. Czy odwiedzasz swoich polskich kolegów/koleżanki w ich domach?

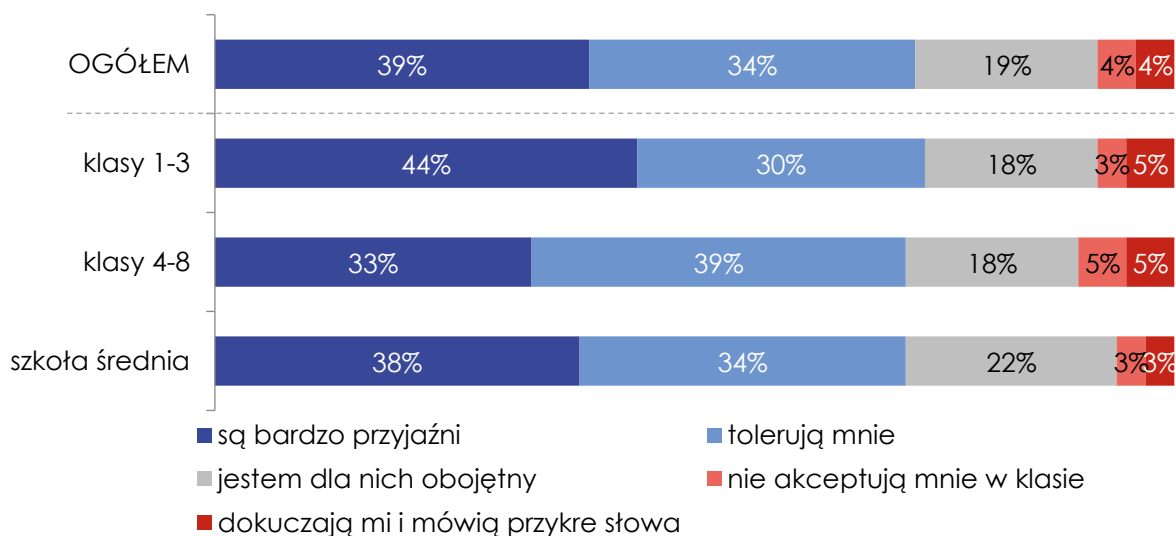

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,163$

Nastawienie polskich dzieci do ukraińskich rówieśników uczęszczających do tej samej klasy jest oceniane negatywnie przez 8% uczniów z Ukrainy: 4% uważa, że polscy uczniowie ich nie akceptują, a kolejne 4% doświadcza dokuczania i przykrych słów. Sytuacje pozytywnego nastawienia są zdecydowanie częstsze – 39% uczniów ocenia, że polscy rówieśnicy z klasy są bardzo przyjaźni, a 34% wskazało na odpowiedź „tolerują mnie”. Częstotliwość odpowiedzi „są bardzo przyjaźni” jest najwyższa wśród dzieci z nauczania początkowego (44%), a najniższa wśród uczniów klas 4-8 (33%).

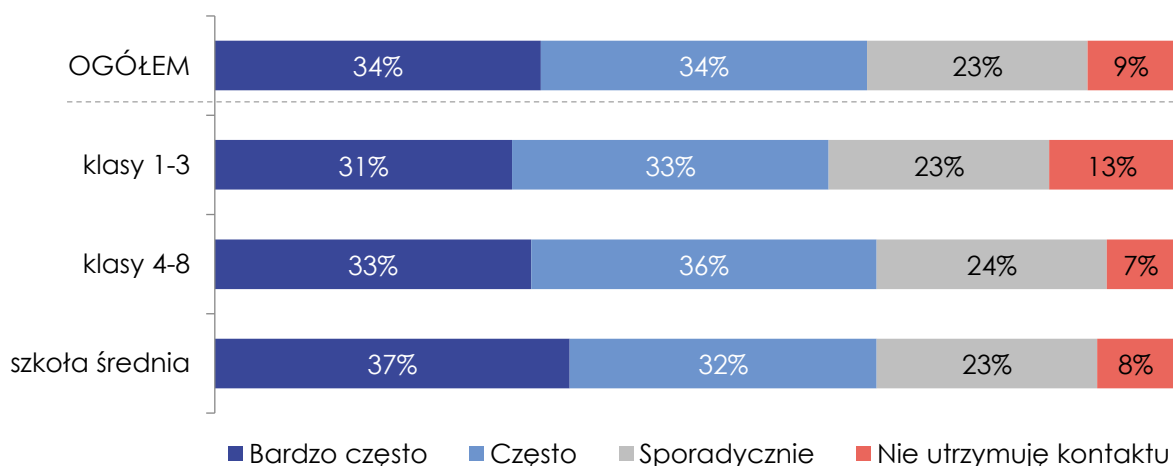
Wykres 33. Jak oceniasz nastawienie polskich kolegów i koleżanek z klasy do Ciebie?

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,121$

Częsty lub bardzo częsty kontakt z koleżankami i kolegami z Ukrainy zadeklarowało dwie trzecie uczniów objętych badaniem (68%). Co czwarty uczeń utrzymuje kontakty sporadycznie (23%), natomiast 9% nie utrzymuje takich kontaktów wcale. Brak kontaktów z kolegami/koleżankami z Ukrainy istotnie częściej deklarują najmłodszy uczniowie (13% w klasach 1-3) niż uczniowie starsi (7% w klasach 4-8 i 8% w szkołach średnich), co zapewne wynika z bardziej ograniczonego w najmłodszej grupie wiekowej dostępu do narzędzi komunikacji i mediów społecznościowych.

Wykres 34. Czy utrzymujesz kontakt z Twoimi koleżankami z Ukrainy (media społecznościowe, gry itp.)?

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,108$

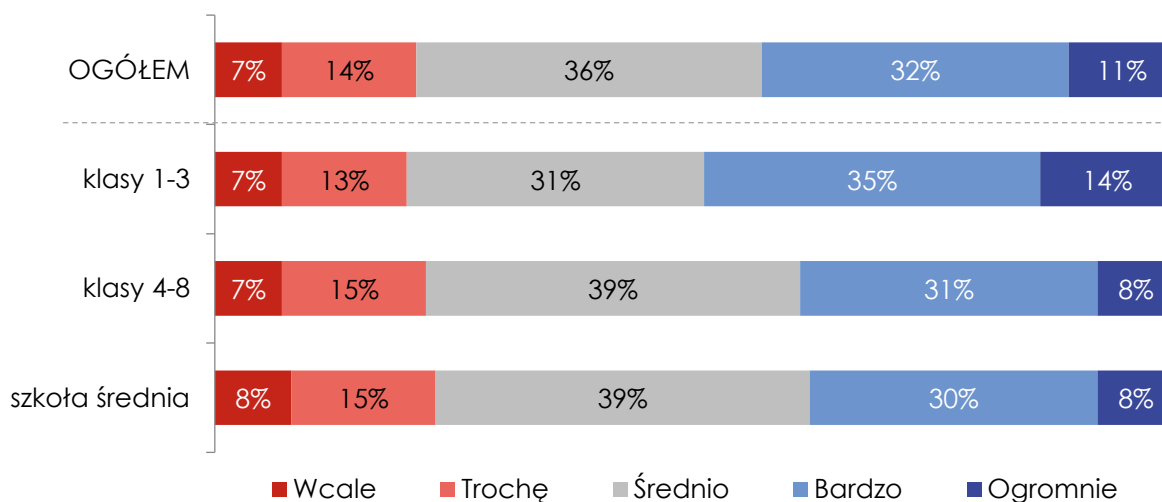

6. ŚRODOWISKO SZKOLNE

Niniejszy rozdział skupia się na zagadnieniach związanych ze stosunkiem uczniów ukraińskich do szkoły, nauki i nauczycieli. Zaprezentowano w nim również kwestie związane ze znajomością języka polskiego, uczęszczaniem na dodatkowe zajęcia pozaszkolne oraz obecnością w szkole innych dzieci z Ukrainy. Dla wszystkich pytań przedstawiono procentowe rozkłady odpowiedzi – ogółem i w podziale na etapy nauczania. Dodatkowo, dla czterech pytań zaczerpniętych z kwestionariusza KIDSCREEN – przygotowano zestawienie porównujące średnie ocen.

W tygodniu poprzedzającym badanie 7% uczniów z Ukrainy wcale nie było zadowolonych, będąc w szkole, z kolej 11% wyraziło ogromne zadowolenie z pobytu w szkole. Odpowiedzi świadczące o znacznym zadowoleniu uczniów („bardzo” i „ogromnie”) są dwukrotnie częstsze niż odpowiedzi świadczące o znikomym zadowoleniu („wcale” lub „trochę”) – odpowiednio 42% i 21%. Znaczne zadowolenie z pobytu w szkole istotnie częściej odczuwali uczniowie klas 1-3 (49%) niż starsi uczniowie (38-39%).

Wykres 35. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy byłeś zadowolony będąc w szkole?

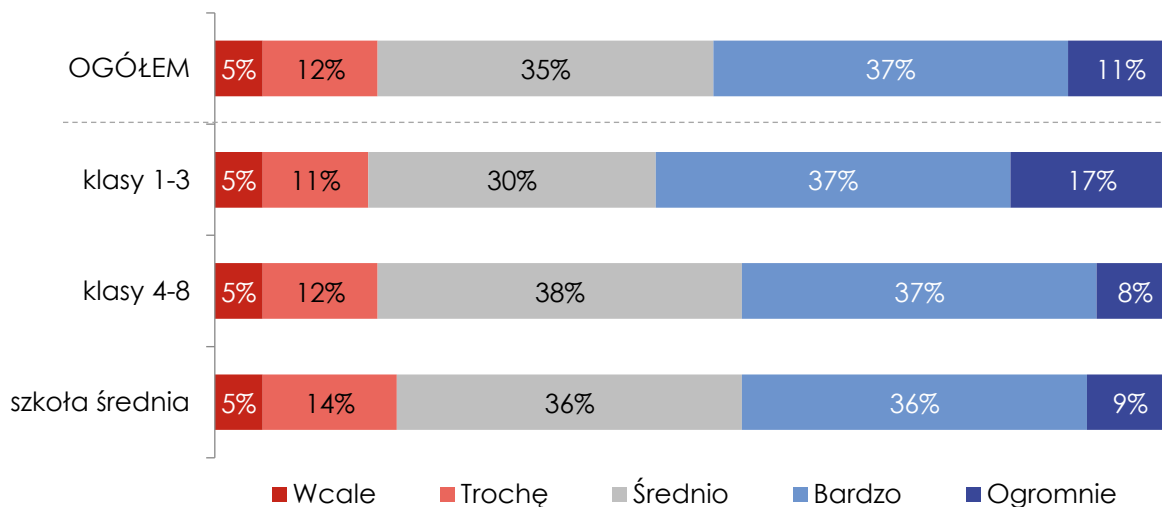
Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,119$

5% uczniów z Ukrainy deklaruje, że w ostatnim tygodniu wcale nie układało im się w szkole, a 12% uważa, że układało im się tylko trochę. Częstotliwość odpowiedzi „bardzo” i „ogromnie” jest znacznie wyższa – łącznie stanowią one 48% odpowiedzi. Po raz kolejny widać, że sytuację szkolną korzystniej oceniają dzieci z nauczania początkowego: 54% z nich wskazało

na odpowiedzi „bardzo” i „ogromnie”, gdy na kolejnych etapach edukacji wskaźnik ten wynosi 45%.

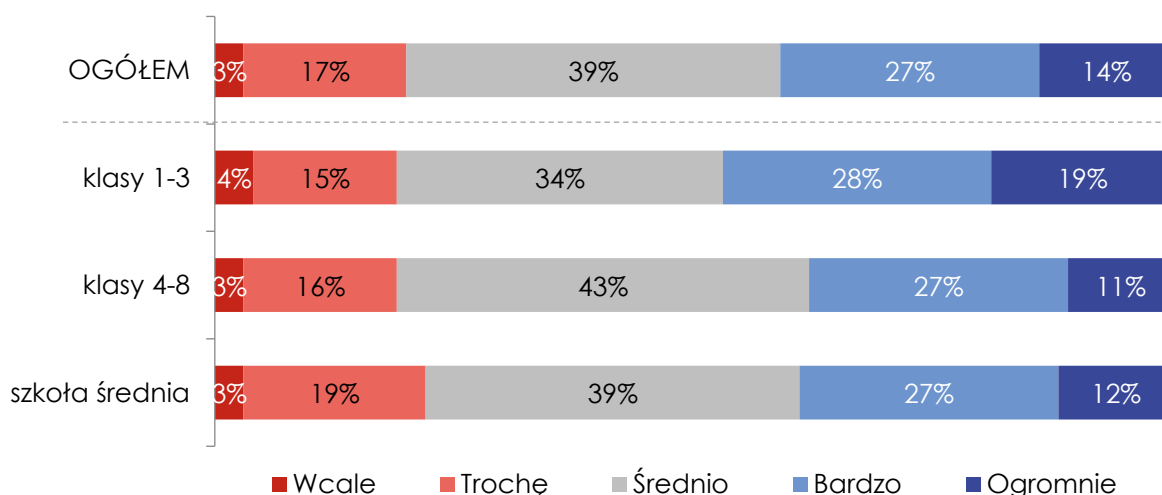
Wykres 36. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy dobrze układało Ci się w szkole?

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,132$

Wyniki badania pozwalają stwierdzić, że co piąty uczeń z Ukrainy ma w szkole problemy z uważnym patrzeniem i słuchaniem (3% wcale nie patrzy i nie słucha z uwagą, a 17% tylko trochę). Brak problemów z koncentracją uwagi deklaruje łącznie 41% uczniów. Istotnie częściej są to uczniowie klas 1-3 (47%) niż uczniowie na dalszych etapach edukacji (38-39%).

Wykres 37. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy potrafiłeś patrzeć i słuchać z uwagą?

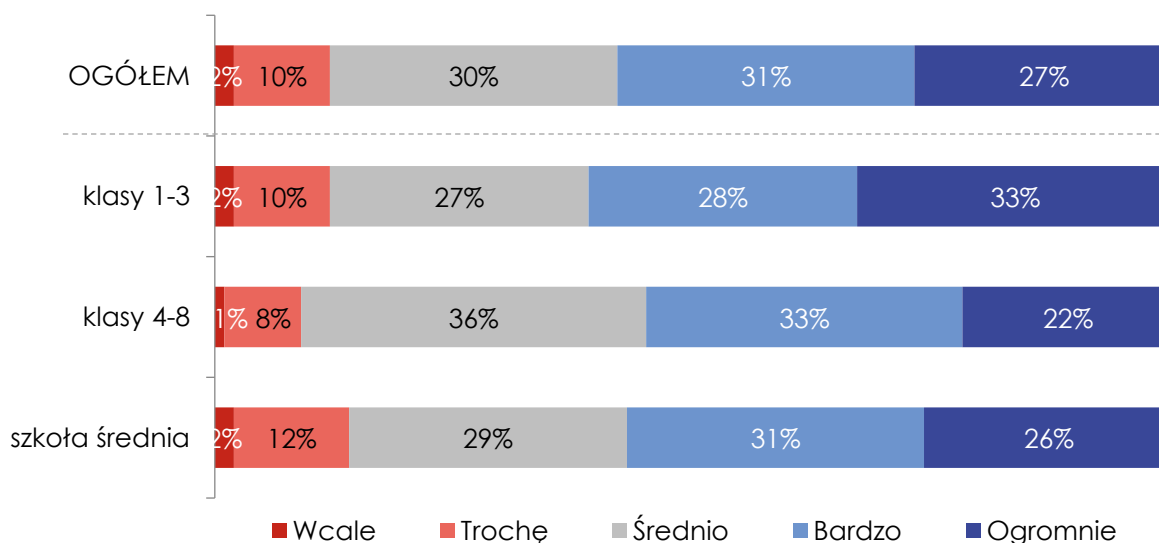

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,116$

Kolejnym aspektem funkcjonowania w środowisku szkolnym, o który zapytano uczniów pochodzących z Ukrainy, są relacje z kadrą pedagogiczną. Zwraca uwagę to, że aż 58% uczniów uznało, że relacje z nauczycielami były „bardzo dobre” lub „ogromnie dobre”. Negatywnie relacje z nauczycielami oceniło 12% uczniów, wśród których 2% uznało, że relacje wcale nie są dobre, a 10%, że są tylko trochę dobre. Najmniej spolaryzowane odpowiedzi odnotowano w przypadku uczniów klas 4-8, wśród których dominują opinie przeciętne (36%). Zarówno opinie o złych relacjach, jak i o pozytywnych relacjach z nauczycielami są mniej liczne w klasach 4-8 niż w pozostałych badanych grupach.

Wykres 38. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy twoje relacje z nauczycielami były dobre?

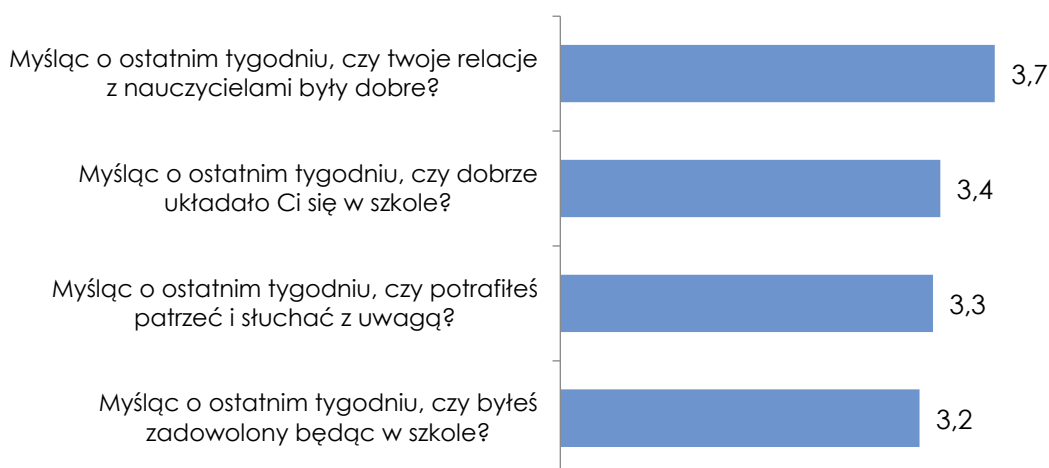
Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,134$

Podsumowując dotychczasowe odpowiedzi na pytania dotyczące środowiska szkolnego, obliczono średni wynik punktowy dla każdego z nich, uwzględniając pięciopunktową skalę ocen. Im wyższy wynik, tym pozytywniejsza ocena ucznia. Biorąc pod uwagę ogół uczniów, największe zadowolenie wyrażono w kontekście relacji z nauczycielami (3,7 pkt w pięciostopniowej skali), natomiast najniższe w przypadku ogólnego zadowolenia z pobytu w szkole (3,2 pkt).

Porównując opinie uczniów na poszczególnych etapach edukacji – zauważyć można po raz kolejny, że o ile sytuacja uczniów klas 4-8 i uczniów szkół średnich jest zbliżona, o tyle uczniowie klas 1-3 wyrażają istotnie większe zadowolenie z funkcjonowania w środowisku szkolnym.

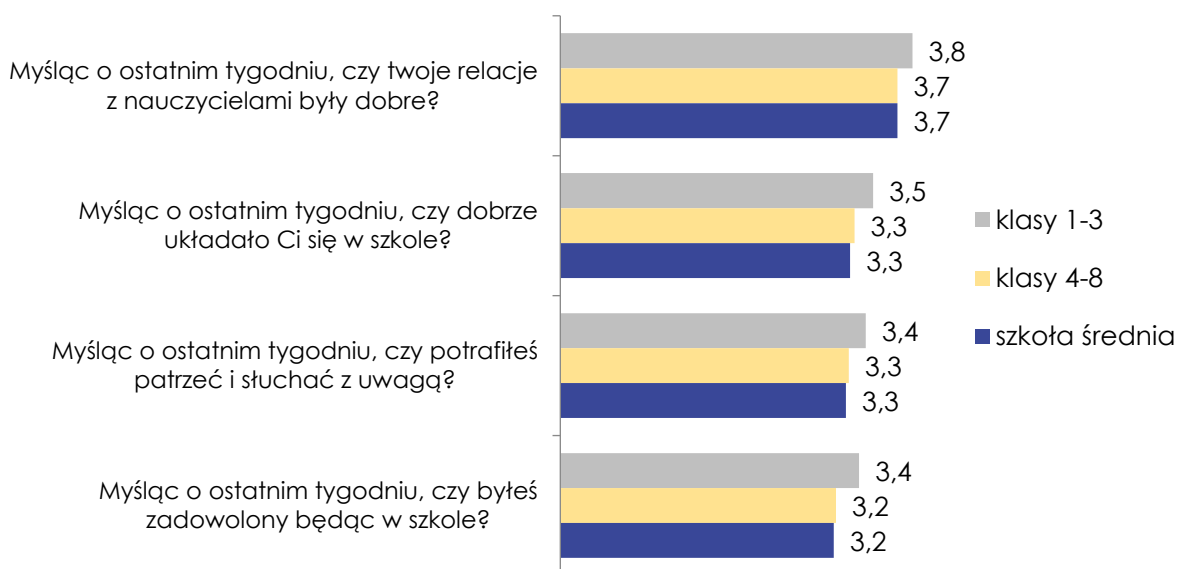
Wykres 39. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze środowiska szkolnego – ogół uczniów

Podstawa: $N_{ogółem}=3100$

Porównując opinie uczniów na poszczególnych etapach edukacji – zauważyć można po raz kolejny, że o ile sytuacja uczniów klas 4-8 i uczniów szkół średnich jest zbliżona, o tyle uczniowie klas 1-3 wyrażają istotnie większe zadowolenie z funkcjonowania w środowisku szkolnym.

Wykres 40. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze środowiska szkolnego – ogół uczniów

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$

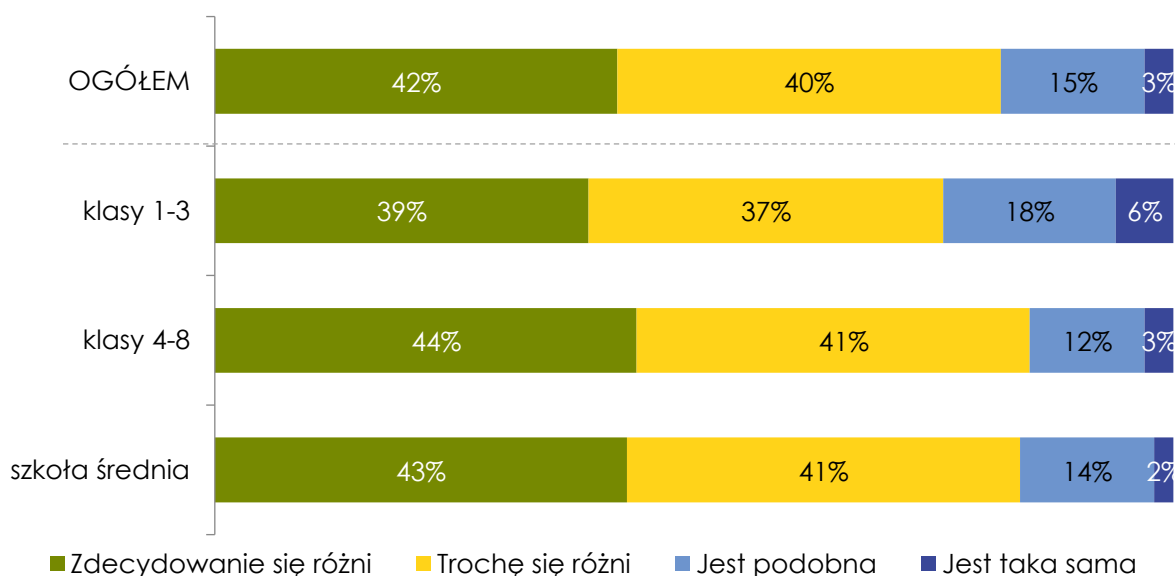
W ramach badania kwestionariuszowego zapytano uczniów pochodzących z Ukrainy, czy szkoły w ich kraju różnią się znacznie od polskich szkół. Aż 42% uczniów zadeklarowało, że szkoły w obu krajach zdecydowanie się różnią, a tylko 3%, że są takie same. Odpowiedzi

„zdecydowanie się różni” i „trochę się różni” stanowią łącznie ponad 80% wszystkich odpowiedzi. Opinie, że szkoły są podobne lub takie same, najczęściej wyrażały dzieci z klas 1-3, przy czym należy założyć, że część z nich nie miała wiedzy o funkcjonowaniu szkół w Ukrainie, ponieważ z racji swojego wieku najprawdopodobniej rozpoczęły edukację dopiero w Polsce.

Wykres 41. Czy szkoła w Ukrainie różni się bardzo od szkoły polskiej, np. zadania domowe, godziny lekcji, sposób oceniania?

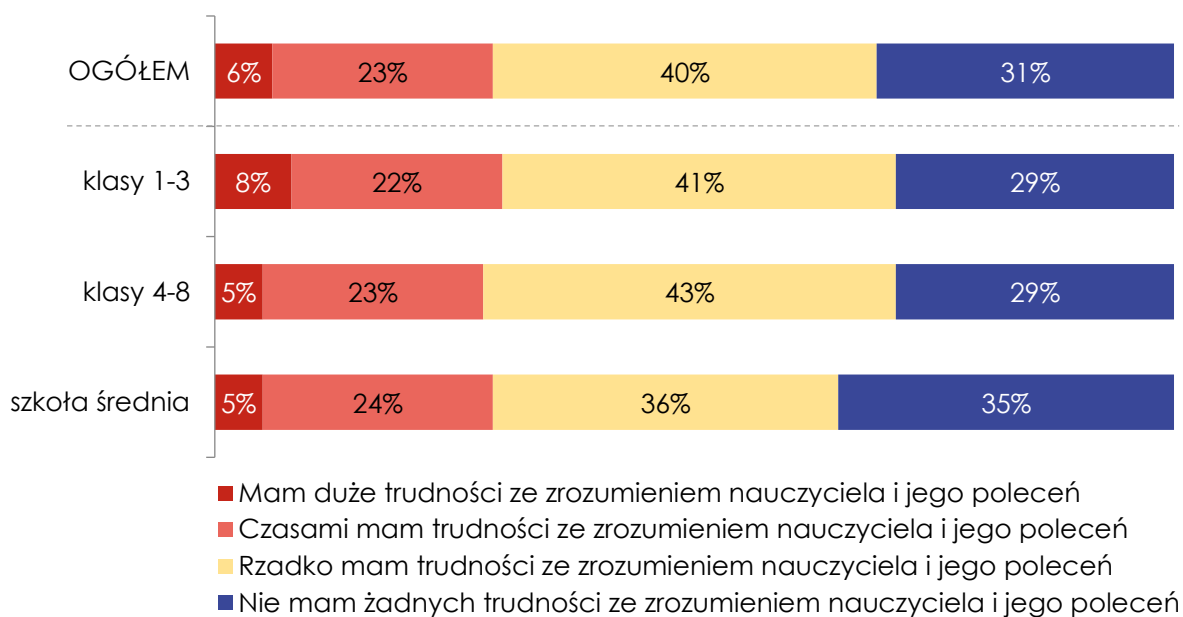

Podstawa: $N_{klasy1-3}=1100$, $N_{klasy4-8}=1100$, $N_{szk.średnia}=900$, $N_{ogółem}=3100$
 Różnica istotna statystycznie, test chi kwadrat, $p=0,001$, $C=0,117$

Duże trudności ze zrozumieniem nauczyciela i jego poleceń zadeklarowało 6% uczniów pochodzących z Ukrainy, którzy przybyli do Polski po wybuchu wojny w ich kraju. Kolejne 23% uczniów deklaruje, że problemy w komunikacji z nauczycielami zdarzają się czasami. 40% uczniów problemy w tym zakresie uznaje za sporadyczne (rzadkie), a niemal jedna trzecia uczniów w ogóle nie doświadcza takich trudności (31%). Zwraca uwagę to, że brak trudności w komunikowaniu się z nauczycielami deklarują istotnie częściej uczniowie szkół średnich (36%), niż uczniowie szkół podstawowych (29%).

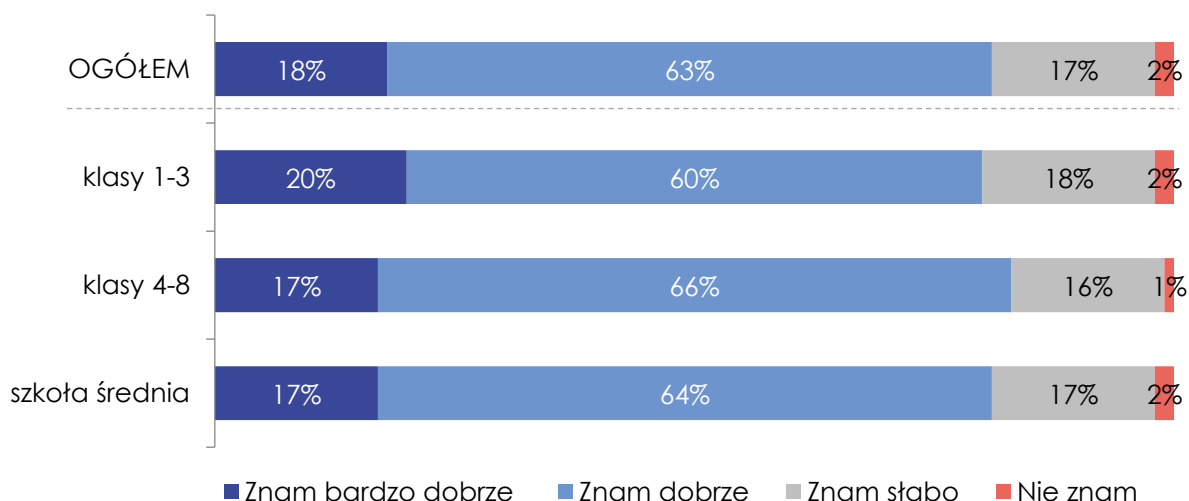
Wykres 42. Czy masz problem z komunikacją z nauczycielami ze względu na barierę językową (czy rozumiesz wszystkie polecenia, czy nauczyciel rozumie Ciebie?)

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Tylko 2% dzieci ukraińskich kształcących się w polskich szkołach zadeklarowało, że nie zna języka polskiego, a słabą znajomość zadeklarowało 17% z nich. Oznacza to, że ponad 80% uczniów z Ukrainy posługuje się językiem polskim dobrze (63%) lub bardzo dobrze (18%). Różnice w tym zakresie pomiędzy uczniami na poszczególnych etapach nauczania nie są istotne statystycznie.

Wykres 43. Jak oceniasz swoją znajomość języka polskiego?

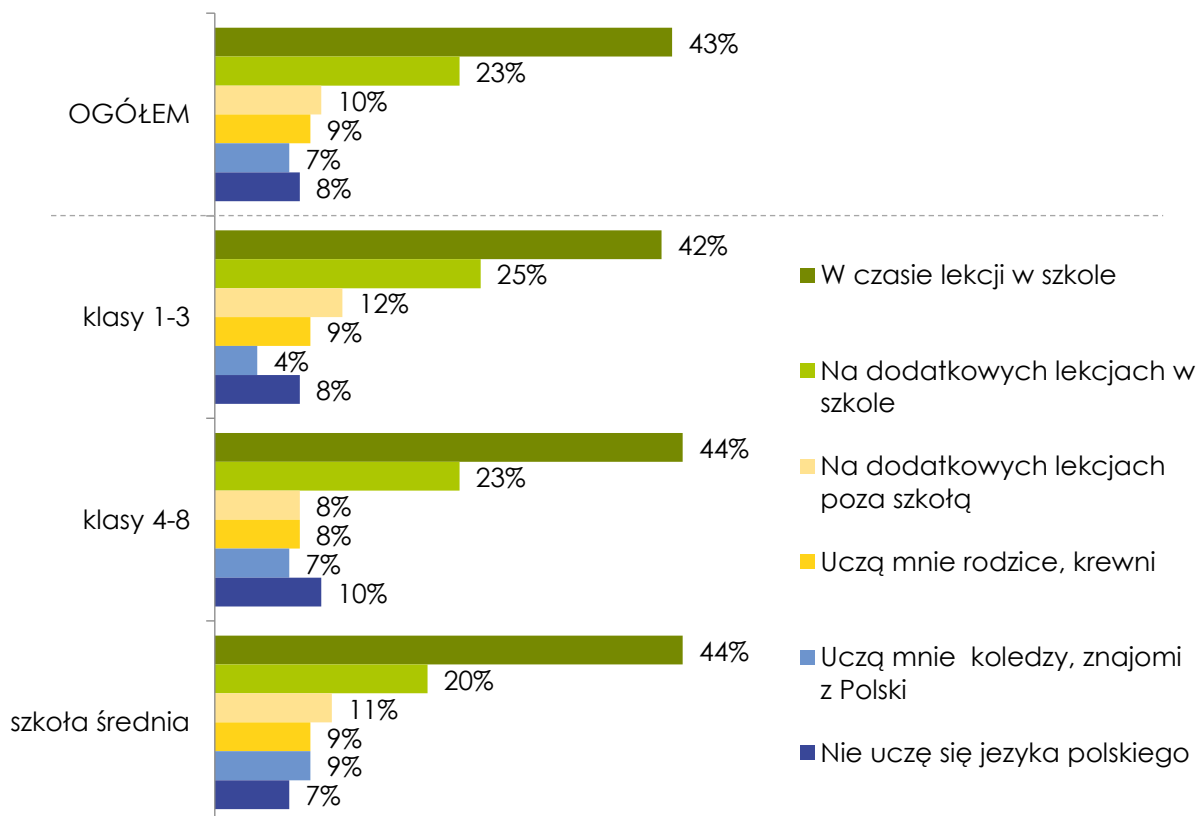

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Nauka języka polskiego w największym stopniu dokonuje się przez udział w lekcjach szkolnych przewidzianych podstawą programową (43%), a w drugiej kolejności – podczas dodatkowych lekcji w szkole (23%). Za główne źródło znajomości języka polskiego 10% uczniów uznało dodatkowe lekcje poza szkołą, 9% wskazało na naukę przez członków rodziny, a 7% na naukę przez kolegów i koleżanki z Polski. 8% dzieci deklaruje, że nie uczy się języka polskiego.

Wykres 44. Gdzie przede wszystkim uczysz się języka polskiego?

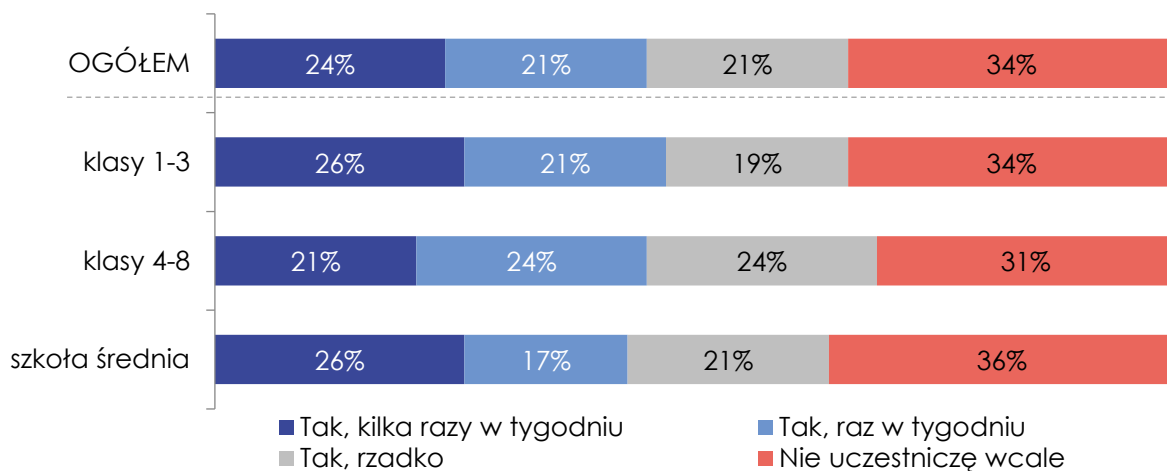

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Co najmniej raz w tygodniu w zajęciach pozalekcyjnych uczestniczy 45% dzieci z Ukrainy, 21% uczestniczy w takich zajęciach rzadko, a jedna trzecia uczniów nie uczestniczy w żadnych zajęciach pozaszkolnych (34%). Różnice między uczniami z poszczególnych etapów edukacyjnych nie są odmiennie w sposób istotny statystycznie.

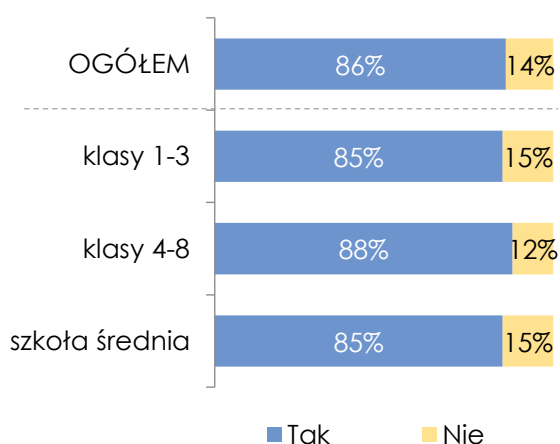
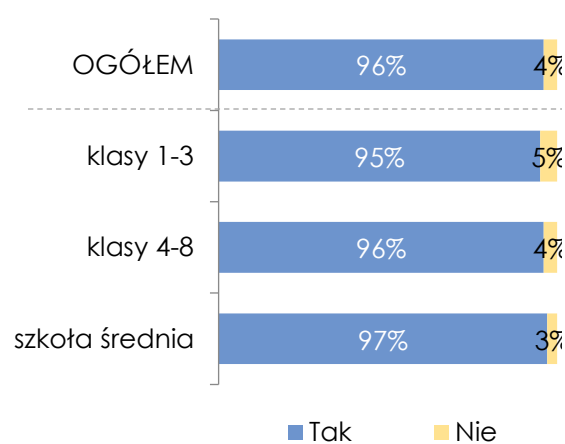

Wykres 45. Czy po lekcjach uczestniczysz w jakiś zajęciach pozalekcyjnych (w szkole lub poza szkołą)?

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

86% uczniów potwierdza, że w ich klasie są inne dzieci z Ukrainy, a 96% deklaruje, że inni uczniowie z Ukrainy są w tej samej szkole. Tym samym sytuacja braku codziennego kontaktu z rówieśnikami z kraju ojczystego dotyczy zaledwie 4% uczniów, którzy rozpoczęli naukę w polskich szkołach po wybuchu wojny w Ukrainie. W klasie zadeklarowano obecność od 1 do 27 dzieci z Ukrainy. Ta najwyższa liczba wynika z występowania klas składających się wyłącznie z uczniów, którzy przyjechali z Ukrainy. Średnia liczba dzieci z Ukrainy to 6 osób przypadających na 1 klasę szkolną. Uczniowie zapytani o liczbę dzieci ukraińskich w ich szkole deklarowały od 1 do 300 dzieci w placówce - średnia wynosi w tym przypadku 44.

Wykres 47. Czy w twojej klasie są inne dzieci z Ukrainy?Wykres 46. Czy w twojej szkole są inne dzieci z Ukrainy?

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

7. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW

Dla analizowanych powyżej obszarów: tj. samopoczucie psychiczne, rodzina, rówieśnicy i wsparcie społeczne oraz środowisko szkolne, utworzono indeksy jakości życia. Indeksy zbudowano dla każdego obszaru osobno, a także dla wszystkich pytań łącznie. Do tworzenia indeksów wykorzystano 17 pytań zaczerpniętych z „Kwestionariusza do badania jakości życia związanej ze zdrowiem dzieci i młodzieży KIDSCREEN”.

Tabela 1 Pytania szczegółowe wykorzystane do stworzenia indeksu jakości życia, w podziale na obszary

Obszar	Pytania szczegółowe
Samopoczucie psychiczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy Twoje życie było pełne radości? 2. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy byłeś w dobrym nastroju? 3. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy dobrze się bawiłeś? 4. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy odczuwałeś smutek? 5. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy czułeś się tak źle, że nic nie chciało Ci się robić? 6. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy czułeś się samotny? 7. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy byłeś zadowolony, z tego, jaki jesteś?
Rodzina	<ol style="list-style-type: none"> 8. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy rodzic/e mieli dla Ciebie wystarczająco dużo czasu? 9. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy mogłeś porozmawiać z rodzicem(ami) kiedy tylko chciałeś?
Rówieśnicy i wsparcie społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 10. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy spędzałeś czas ze swoimi koleżankami lub kolegami? 11. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy bawiłeś się z koleżankami i kolegami? 12. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy Ty i Twoi koledzy lub koleżanki pomagaliście sobie nawzajem? 13. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy mogłeś polegać na swoich koleżankach lub kolegach?
Środowisko szkolne	<ol style="list-style-type: none"> 14. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy byłeś zadowolony będąc w szkole? 15. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy dobrze układało Ci się w szkole? 16. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy potrafiłeś patrzeć i słuchać z uwagą? 17. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy twoje relacje z nauczycielami były dobre?

W pierwszym kroku pięciostopniową skalę odpowiedzi zrekodowano w ten sposób, by odpowiedzi przyjmowały rosnąco wartości od „1” (sytuacja najbardziej negatywna)

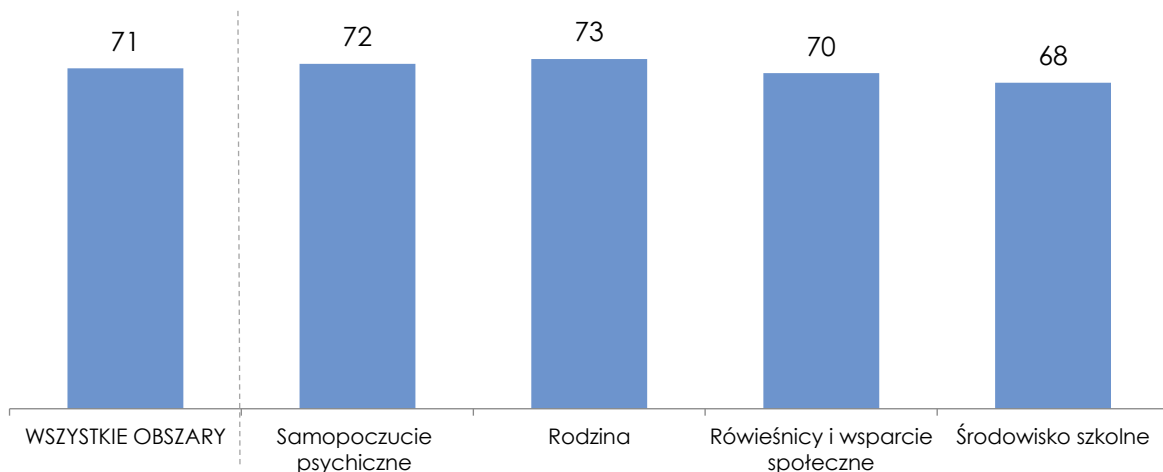

do „5” (sytuacja najbardziej pozytywna). Wymagało to obrócenia skal w wybranych pytaniach. Następnie obliczono dla każdego ucznia sumę punktów uzyskanych w poszczególnych obszarach oraz sumę punktów uzyskanych w odpowiedzi na wszystkie pytania. W celu porównania danych, dotyczących jakości życia dzieci i młodzieży w różnych obszarach, wyniki sumaryczne przeliczono na skalę procentową, tworząc wskaźnik mogący przyjmować wartość od 0 do 100. Maksymalną wartość 100 punktów wskaźnik przyjmuje w sytuacji, gdy uczeń wyrażał pełne zadowolenie z każdego analizowanego aspektu. Przy prezentacji wyników posłużono się średnią wartością wspomnianego wskaźnika. Dodatkowo wyniki przyporządkowano do trzech przedziałów:

- niski wynik (sytuacja negatywna) – do 30%,
- wynik w normie – od 31% do 70%,
- wysoki wynik (sytuacja pozytywna) – powyżej 70%.

Średni poziom jakości życia wszystkich uczniów z Ukrainy wynosi 70, przy czym najwyższy jest w obszarze rodzinnym (73), a najniższy w obszarze środowiska szkolnego (68).

Wykres 48. Średni wskaźnik jakości życia w podziale na obszary dla ogółu uczniów z Ukrainy

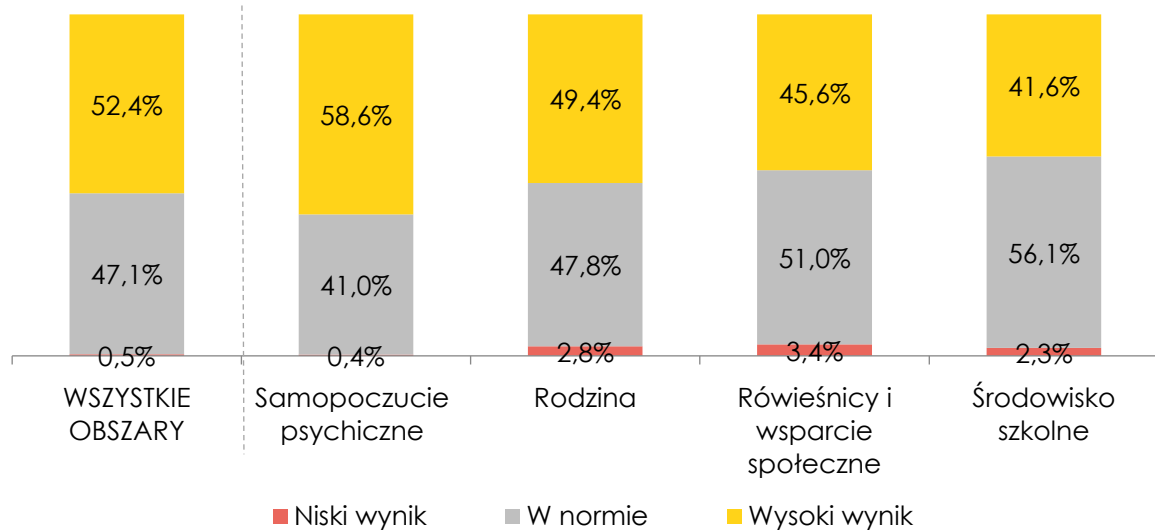
Podstawa: $N_{ogółem}=3100$

Przekładając te wyniki na wspomniane już przedziały, stwierdzić można, że ogółem tylko 0,5% uczniów uzyskało niski wynik jakości życia, natomiast ponad połowa uzyskała wynik wysoki (52,4%). Rozpatrując te dane w podziale na poszczególne obszary, wynik niski najczęściej dotyczył kontaktu z rówieśnikami i wsparcia społecznego (3,4%), a następnie rodziny (2,8%)

oraz środowiska szkolnego (2,3%). W obszarze samopoczucia psychicznego wynik niski praktycznie nie występował – stwierdzono go zaledwie u 0,4% uczniów.

Wykres 49. Poziom jakości życia w podziale na obszary – dla ogółu uczniów z Ukrainy

Podstawa: $N_{ogółem}=3100$

Uwzględniając podział na obszary i trzy etapy edukacji, nie stwierdzono istotnych różnic w występowaniu wyników niskich, które w żadnym przypadku nie przekraczają poziomu 4%. Nie widać też stałej tendencji, by określona grupa uczniów uzyskiwała oceny najniższe lub najwyższe w poszczególnych obszarach.

Tabela 2 Wskaźniki jakości życia w podziale na obszary i etapy edukacji

	Klasy 1-3				Klasy 4-8				Szkoły średnie			
	Niski wynik	W normie	Wysoki wynik	Średnia	Niski wynik	W normie	Wysoki wynik	Średnia	Niski wynik	W normie	Wysoki wynik	Średnia
Samopoczucie psychiczne	0,2	34,4	65,4	74,3	0,5	45,5	54,0	70,6	0,4	43,6	56,0	70,8
Rodzina	3,6	49,6	46,8	72,2	2,0	47,3	50,7	73,6	2,9	46,1	51,0	72,9

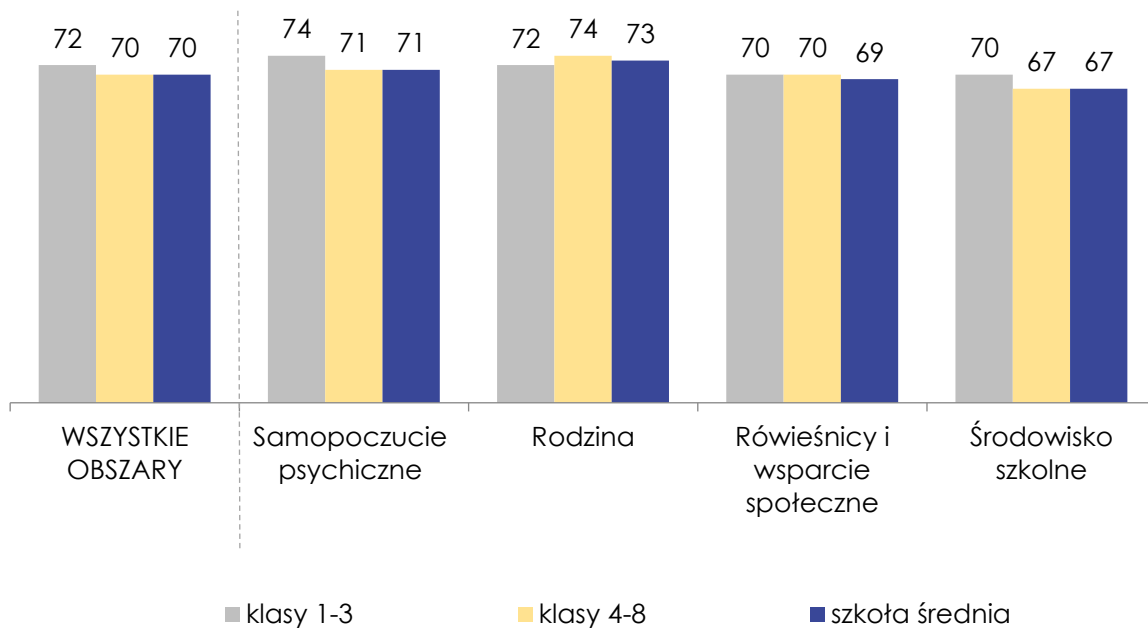

	Klasy 1-3				Klasy 4-8				Szkoły średnie			
	Niski wynik	W normie	Wysoki wynik	Średnia	Niski wynik	W normie	Wysoki wynik	Średnia	Niski wynik	W normie	Wysoki wynik	Średnia
Rówieśnicy i wsparcie społeczne	4,0	50,7	45,3	69,5	2,5	53,4	44,1	69,8	3,7	48,6	47,8	69,4
Środowisko szkolne	2,4	50,3	47,3	70,2	1,6	61,2	37,2	67,3	3,0	57,1	39,9	66,9
Wynik ogólny	0,7	42,7	56,6	72,0	0,1	52,1	47,8	70,0	0,6	46,4	53,0	69,8

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

Poniższy wykres uwidacznia, że średni poziom wskaźników jest stosunkowo wyrównany, a wyniki uczniów z poszczególnych poziomów edukacji nie różnią się o więcej niż 3 pkt. Wśród uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz uczniów szkół średnich najstąbiej wypada jakość życia w obszarze środowiska szkolnego (67).

Wykres 50. Porównanie średnich wskaźników jakości życia w podziale na obszary i etapy edukacji

Podstawa: N_klasy1-3=1100, N_klasy4-8=1100, N_szk.średnia=900, N_ogółem=3100

8. PODSUMOWANIE

Generalnie sytuacja uczniów z Ukrainy kształcących się w polskich szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, która wyłania się z przeprowadzonego badania, wydaje się korzystna. W każdym badanym obszarze odpowiedzi pozytywne są znacznie częstsze niż odpowiedzi świadczące o występowaniu problemów i trudności. Przeciętnie nie więcej niż 5% uczniów zgłasza w poszczególnych pytaniach doświadczanie negatywnych sytuacji związanych zarówno z własnym samopoczuciem, jak i z relacjami z rodziną, rówieśnikami czy nauczycielami. Zwraca uwagę to, że w większości obszarów najlepiej radzą sobie najmłodsze dzieci – cechuje je pozytywniejsze nastawienie do rówieśników i szkoły oraz lepsze samopoczucie psychiczne.

Czynnikami, które w sposób istotny wpływają na udzielane odpowiedzi, są z pewnością wielkość miejsca zamieszkania (im większa miejscowość, tym wyższy poziom jakości życia dzieci i młodzieży), sytuacja materialna rodziny oraz nastawienie wobec pobytu w Polsce. Osoby, które czekają na zakończenie wojny, by powrócić do ojczystego kraju, w każdym obszarze uzyskują wyniki istotnie niższe, niż osoby, które są zdecydowane po pozostaniu w Polsce.

Samopoczucie psychiczne – średni wynik dla tego obszaru wśród uczniów z Ukrainy wynosi 72; odpowiednio 72 wśród uczniów klas 2-3, 73 wśród uczniów szkół średnich i 74 w grupie uczniów klas 4-8. W obszarze tym wysoki wynik uzyskało 65% uczniów nauczania początkowego i średnio 55% starszych uczniów.

Poziom samopoczucia psychicznego poprawia się wraz z wielkością miejsca zamieszkania – od 67 wśród mieszkańców wsi, przez 70-71 wśród mieszkańców małych i średnich miast, po 73 wśród uczniów mieszkających w dużych miastach. Jest również w sposób istotny statystycznie powiązany z sytuacją materialną – im gorsza sytuacja materialna, tym niższy wynik w tym obszarze: od 74 wśród osób, którym starcza na wszystkie wydatki, przez 69 wśród osób, którym wystarcza na podstawowe wydatki po 65 wśród tych, którym brakuje nawet na podstawowe wydatki. Zwraca uwagę również to, że średni wskaźnik samopoczucia psychicznego jest najwyższy u uczniów, którzy deklarują chęć pozostania w Polsce (76), a najniższy wśród osób, które jak najszybciej chcą wrócić do ojczystego kraju (65).

Rodzina – średni wynik dla tego obszaru wynosi 73. Jest porównywalny wśród uczniów szkół średnich i klas 4-8 szkół podstawowych (71), natomiast w grupie uczniowie najmłodszych

jest wyższy – wynosi 74. W obszarze samopoczucia psychicznego wysoki wynik uzyskało 47% uczniów nauczania początkowego i średnio 51% starszych uczniów.

Podobnie jak w przypadku samopoczucia psychicznego, również w obszarze rodzinnym średni poziom wskaźnika jest tym wyższy, im większa miejscowość zamieszkania (od 64 na wsi, po 74 w dużych miastach) oraz im lepsza sytuacja materialna rodziny (od 62 wśród mających problemy z podstawowymi wydatkami po 77 wśród osób, którym wystarcza na wszystkie wydatki). Wskaźnik jakości życia w obszarze rodzinnym jest również istotnie wyższy wśród uczniów, których rodziny są zdecydowane na pozostanie w Polsce (77).

Wsparcie społeczne i rówieśnicy – średni wynik dla tego obszaru wśród uczniów z Ukrainy wynosi 70 i nie jest istotnie różny na poszczególnych etapach edukacji. Wśród uczniów szkół podstawowych jego wartość wynosi 70, a wśród uczniów szkół średnich – 69. W obszarze wsparcia społecznego wysoki wynik uzyskało 44-45% uczniów szkół podstawowych i 48% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Średni poziom wskaźnika jakości życia w obszarze wsparcia społecznego rośnie wraz ze wzrostem wielkości miejscowości zamieszkania (od 62 na wsi do 71 w dużych miastach) oraz wraz z poprawą sytuacji materialnej rodziny (od 61 wśród mających problemy z podstawowymi wydatkami po 72 wśród osób, którym wystarcza na wszystkie wydatki). Wskaźnik ten jest najwyższy wśród uczniów, których rodziny są zdecydowane na pozostanie w Polsce (74), gdy wśród osób planujących powrót zaraz po zakończeniu wojny wynosi 67.

Środowisko szkolne – jest to obszar o najniższym wyniku spośród analizowanych obszarów – średni poziom wskaźnika wynosi 68 i jest istotnie wyższy wśród uczniów nauczania początkowego (70) niż wśród starszych uczniów (67). W obszarze tym 47% uczniów nauczania początkowego uzyskuje wynik wysoki, jednak w przypadku młodzieży z klas 4-8 oraz ze szkół średnich wynik wysoki uzyskuje mniej niż 40% uczniów z Ukrainy.

Podobnie jak w przypadku innych obszarów, zmiennymi, które sprzyjają wyższemu wskaźnikowi w obszarze środowiska szkolnego, są również: wielkość miejsca zamieszkania, sytuacja materialna oraz chęć pozostania w Polsce na stałe. Średni wynik wskaźnika wynosi 59 na obszarach wiejskich i wśród osób, którym brakuje na podstawowe wydatki, a 70 w dużych miastach oraz wśród osób, którym wystarcza na wszystkie wydatki. Wśród uczniów, których rodziny zdecydowanie chcą zostać w Polsce na stałe, wskaźnik ten osiąga poziom 72 pkt.

9. SPIS TABEL I WYKRESÓW

Wykres 1. Wiek uczniów (liczba ukończonych lat)	6
Wykres 2. Miejsce zamieszkania uczniów	7
Wykres 3. Sytuacja materialna rodziny	7
Wykres 4. Czy wcześniej bywałeś(aś) w Polsce?	8
Wykres 5. Na ile jest to prawdopodobne, że Ty i Twoja rodzina zostanieie na stałe w Polsce?	8
Wykres 6. Z kim mieszkasz w Polsce?	9
Wykres 7. Czy ktoś z Twoich bliskich został w Ukrainie?	9
Wykres 8. Kto z Twoich bliskich został w Ukrainie?	10
Wykres 9. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy Twoje życie było pełne radości?	11
Wykres 10. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy byłeś w dobrym nastroju?	12
Wykres 11. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy dobrze się bawiłeś?	12
Wykres 12. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy odczuwałeś smutek?	13
Wykres 13. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy czułeś się tak źle, że nic nie chciało ci się robić?	14
Wykres 14. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy czułeś się samotny?	15
Wykres 15. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy byłeś zadowolony, z tego, jaki jesteś?	15
Wykres 16. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze samopoczucia psychicznego – ogół uczniów	16
Wykres 17. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze samopoczucia psychicznego w podziale na etapy edukacji.....	17
Wykres 18. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy rodzic/e mieli dla Ciebie wystarczająco dużo czasu?	18
Wykres 19. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy mogłeś(aś) porozmawiać z rodzicem(ami), kiedy tylko chciałeś(aś)?	19
Wykres 20. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze rodzinnym – ogół uczniów	19
Wykres 21. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze rodzinnym – ogół uczniów	20
Wykres 22. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy spędzałeś czas ze swoimi koleżankami lub kolegami?	21
Wykres 23. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy bawiłeś się z koleżankami i kolegami?	22
Wykres 24. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy Ty i Twoi koledzy lub koleżanki pomagaliście sobie nawzajem?	22
Wykres 25. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy mogłeś polegać na swoich koleżankach lub kolegach?	23

Wykres 26. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze wsparcia społecznego – ogół uczniów	23
Wykres 27. Średnia częstotliwość doświadczeń w wsparcia społecznego – ogół uczniów.....	24
Wykres 28. Czy poza zajęciami szkolnymi przebywasz/bawisz się z innymi dziećmi?	24
Wykres 29. Z iloma dziećmi przebywasz/bawisz się poza zajęciami szkolnymi?.....	25
Wykres 30. Czy poza szkołą częściej przebywasz z kolegami i koleżankami z Ukrainy czy z Polski? ..	26
Wykres 31. Czy w szkole bardziej „trzymaś się” z kolegami i koleżankami z Ukrainy czy z Polski?	26
Wykres 32. Czy odwiedzasz swoich polskich kolegów/koleżanki w ich domach?	27
Wykres 33. Jak oceniasz nastawienie polskich kolegów i koleżanek z klasy do Ciebie?	28
Wykres 34. Czy utrzymujesz kontakt z Twoimi koleżankami z Ukrainy (media społecznościowe, gry itp.)?	28
Wykres 35. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy byłeś zadowolony będąc w szkole?	29
Wykres 36. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy dobrze układało Ci się w szkole?.....	30
Wykres 37. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy potrafiłeś patrzeć i słuchać z uwagą?	30
Wykres 38. Myśląc o ostatnim tygodniu, czy twoje relacje z nauczycielami były dobre?	31
Wykres 39. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze środowiska szkolnego – ogół uczniów .	32
Wykres 40. Średnia częstotliwość doświadczeń w obszarze środowiska szkolnego – ogół uczniów .	32
Wykres 41. Czy szkoła w Ukrainie różni się bardzo od szkoły polskiej, np. zadania domowe, godziny lekcji, sposób oceniania?	33
Wykres 42. Czy masz problem z komunikacją z nauczycielami ze względu na barierę językową (czy rozumiesz wszystkie polecenia, czy nauczyciel rozumie Ciebie?)	34
Wykres 43. Jak oceniasz swoją znajomość języka polskiego?	34
Wykres 44. Gdzie przede wszystkim uczysz się języka polskiego?	35
Wykres 45. Czy po lekcjach uczestniczysz w jakiś zajęciach pozalekcyjnych (w szkole lub poza szkołą)?.....	36
Wykres 46. Czy w twojej szkole są inne dzieci z Ukrainy?	36
Wykres 47. Czy w twojej klasie są inne dzieci z Ukrainy?	36
Wykres 48. Średni wskaźnik jakości życia w podziale na obszary dla ogółu uczniów z Ukrainy	38
Wykres 49. Poziom jakości życia w podziale na obszary – dla ogółu uczniów z Ukrainy	39
Wykres 50. Porównanie średnich wskaźników jakości życia w podziale na obszary i etapy edukacji	40

Tabela 1 Pytania szczegółowe wykorzystane do stworzenia indeksu jakości życia, w podziale na obszary	37
Tabela 2 Wskaźniki jakości życia w podziale na obszary i etapy edukacji.....	39

10. ZAŁĄCZNIK - Ankieta

Badanie obejmie 3 klastry uczniów:

- a. kl. 1-3
- b. kl. 4-8
- c. szkoła ponadpodstawowa do 18 r.ż.

Kwestionariusz sytuacji dzieci z Ukrainy w polskich szkołach

Badanie w oparciu o kwestionariusz KIDSCREEN uzupełniony pytaniami szczegółowymi dotyczącymi specyficznej sytuacji dzieci i młodzieży z Ukrainy

Obszar: Samopoczucie psychiczne (ogólny nastrój i odczucia na temat samego siebie) KS

1. Czy Twoje życie było pełne radości?
  - a. Wcale
  - b. Trochę
  - c. Średnio
  - d. Bardzo
  - e. Ogromnie
2. Czy byłeś w dobrym nastroju?
  - a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze
3. Dobrze się bawiłeś?
  - a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze
4. Odczuwałeś smutek?
  - a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze
5. Czuję się tak źle, że nic nie chciało Ci się robić?
  - a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze

6. Czujesz się samotny?
- a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze
7. Byłeś zadowolony, z tego, jaki jesteś
- a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze

Obszar: Rodzina i wolny czas (niezależność i relacje z rówieśnikami) KS

8. Rodzic/e mieli dla Ciebie wystarczająco dużo czasu?
- a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze
9. Mogłeś porozmawiać z rodzicem(ami) kiedy tylko chciałeś?
- a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze

Obszar: Rówieśnicy i wsparcie społeczne (Twoi koledzy i koleżanki) KS

10. Spędzałeś czas ze swoimi koleżankami lub kolegami?
- a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze
11. Bawiłeś się z koleżankami i kolegami?
- a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. Zawsze

12. Ty i Twoi koledzy lub koleżanki pomagaliście sobie nawzajem?
- Nigdy
  - Rzadko
  - Dość często
  - Bardzo często
  - Zawsze
13. Mogłeś polegać na swoich koleżankach lub kolegach?
- Nigdy
  - Rzadko
  - Dość często
  - Bardzo często
  - Zawsze
14. Czy poza zajęciami szkolnymi przebywasz/bawisz się z innymi dziećmi?
- Tak
  - Nie
- Jeżeli tak to z iloma (podaj w przybliżeniu)
- jeżeli na pytanie nr 14 tak, to:
15. Czy poza szkołą częściej przebywasz z kolegami i koleżankami z Ukrainy czy z Polski?
- Tylko z kolegami/koleżankami z Ukrainy
  - Przeważnie z kolegami/koleżankami z Ukrainy
  - Po równo z kolegami/koleżankami z Ukrainy i Polski
  - Przeważnie z kolegami/koleżankami z Polski
  - Tylko z kolegami/koleżankami z Polski
16. Czy odwiedzasz swoich Polskich kolegów/koleżanki w ich domach?
- Tak bardzo często
  - Tak często
  - Raczej rzadko
  - Bardzo rzadko
  - Nie odwiedzam, bo mnie nie zapraszają
  - Nie odwiedzam, bo nie mam polskich kolegów i koleżanek

Pytania szczegółowe

17. Czy w twojej klasie są inne dzieci z Ukrainy?
- Tak
  - Nie
- Jeżeli tak to, ile?
18. Czy w Twojej szkole są inne dzieci z Ukrainy?
- Tak
  - Nie
- Jeżeli tak to ile (podaj w przybliżeniu)
19. jeżeli na pytanie nr 17 lub/i 18 to: Czy w szkole bardziej „trzymasz się” z kolegami i koleżankami z Ukrainy czy z Polski
- Tylko z kolegami/koleżankami z Ukrainy
  - Przeważnie z kolegami/koleżankami z Ukrainy
  - Po równo z kolegami/koleżankami z Ukrainy i Polski

- d. Przeważnie z kolegami/koleżankami z Polski
  - e. Tylko z kolegami/koleżankami z Polski
20. Jak oceniasz nastawienie Polskich kolegów i koleżanek z klasy do Ciebie?
- a. są bardzo przyjaźni
  - b. tolerują mnie
  - c. jestem dla nich obojętny
  - d. nie akceptują mnie w klasie
  - e. dokuczają mi i mówią przykre słowa (dyskryminacja)
21. Czy utrzymujesz kontakt z Twoimi koleżankami z Ukrainy (media społecznościowe, gry itp.)
- a. Tak bardzo często
  - b. Często
  - c. Sporadycznie
  - d. Nie utrzymuję kontaktu

Środowisko szkolne (szkoła i nauka)

22. Czy byłeś zadowolony będąc w szkole?
- a. Wcale
  - b. Trochę
  - c. Średnio
  - d. Bardzo
  - e. Ogromnie
23. Czy dobrze układało Ci się w szkole?
- a. Wcale
  - b. Trochę
  - c. Średnio
  - d. Bardzo
  - e. Ogromnie
24. Potrafiłeś patrzeć i słuchać z uwagą?
- a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. zawsze
25. Twoje relacje z nauczycielami były dobre?
- a. Nigdy
  - b. Rzadko
  - c. Dość często
  - d. Bardzo często
  - e. zawsze
26. Czy szkoła w Ukrainie różni się bardzo od szkoły Polskiej, np. zadania domowe, godziny lekcji, sposób oceniania?
- a. Zdecydowanie się różni
  - b. Trochę się różni
  - c. Jest podobnie
  - d. Jest taka sama

27. Czy masz problem z komunikacją z nauczycielami ze względu na barierę językową (czy rozumiesz wszystkie polecenia, czy nauczyciel rozumie Ciebie?)
- Mam duże trudności ze zrozumieniem nauczyciela i jego poleceń
  - Czasami mam trudności ze zrozumieniem nauczyciela i jego poleceń
  - Rzadko mam trudności ze zrozumieniem nauczyciela i jego poleceń
  - Nie mam żadnych trudności ze zrozumieniem nauczyciela i jego poleceń
28. Jak oceniasz swoją znajomość języka polskiego?
- Bardzo dobrze znam język polski
  - Dobrze znam język polski
  - Słabo znam język polski
  - Nie znam języka polskiego
29. Gdzie głównie uczysz się języka polskiego?
- Tak, w czasie lekcji w szkole
  - Tak na dodatkowych lekcjach w szkole
  - Tak, na dodatkowych lekcjach poza szkołą
  - Tak, uczą mnie rodzice, krewni
  - Tak uczą mnie dodatkowo koledzy, znajomi z Polski
  - Nie uczę się j. polskiego
30. Czy po lekcjach uczestniczysz w jakich zajęciach pozalekcyjnych (w szkole lub poza szkołą)?
- Tak, kilka razy w tygodniu
  - Tak, raz w tygodniu
  - Rzadko
  - Nie uczestniczę w żadnych zajęciach pozalekcyjnych

Metryczka

31. Wiek (proszę podać ukończone lata)
32. Miejsce zamieszkania
- Wieś
  - Małe miasto
  - Średnie miasto
  - Duże miasto
33. Jaka jest sytuacja materialna Twojej rodziny?
- Wystarcza nam pieniędzy na bieżące potrzeby i na wszelkie wydatki
  - Wystarcza nam pieniędzy tylko na bieżące wydatki
  - Nie wystarcza nam pieniędzy na bieżące wydatki
34. Do której klasy uczęszczasz w Polsce a do której w Ukrainie?
35. Czy przyjechałeś do Polski po rozpoczęciu wojny w Ukrainie?
- Tak
  - Byłem w Polsce wcześniej
36. Czy wcześniej bywałeś w Polsce?
37. Z kim mieszkasz w Polsce? (możliwy wielokrotny wybór)
- Mama
  - Tata

- c. Brat/siostra
  - d. Babcia/dziadek
  - e. Inna rodzina (ciocia, wujek)
  - f. Nie mieszkam z rodziną
38. Czy ktoś z Twoich bliskich został w Ukrainie? Jeżeli tak, to kto?
39. Na ile jest to prawdopodobne, że Ty i Twoja rodzina zostanieie na stałe w Polsce?
- a. Po wojnie od razu chcemy wrócić do Ukrainy
  - b. Czasami myślimy, żeby zostać w Polsce
  - c. Nie wiemy, czy wrócimy do Ukrainy
  - d. Raczej zostaniemy w Polsce, nawet jeżeli wojna się zakończy
  - e. Na pewno zostaniemy w Polsce, nawet jeżeli wojna się zakończy

